

We 50

We 50

We 50

Dionysius de
Statu & vita Sacerdotū
Canonicorum Clericorū
aliorumq; ecclesie ministratorum.

Itaq; legito ut intelligas

Quia melius est ire ad domū luctus q̄ ad do/
mū cōuiuij Quoniā subter te sternetur tinea et
operimentum tuum erunt vermes Et ergo le/
gito vt intelligas.

O lignum aridum eternis ignibus dignū quid
respondebis in die illa quando exigetur a te ad
ictum oculi omne tempus viuēdi qualiter a te
sit expensum. Nōne melius est ire ad domū lu/
ctus q̄ ad domum conuiuij.

Ut infra patebit

Vita Sacerdotum
Maledictus hō qui fa-
cit opus dei negligentē.

Hierem. xlix. Deus maiestatis imense in suo obsequio de-
spiciat indevotū. euomit tepidū. negligentē et impiū dete-
statur. Denique si principes scilicet huius exigunt sibi reverenter
atque prompte serviri: quod magis dominus universorum: cuius excel-
lencia est penitus infinita: vult iubet et requirit: ut ei cum pre-
cipua diligentia obsequimur. Ideo monet apostolus. Serviamus
deum cum metu et reverentia. Et denuo exhortatur. Cum metu ti-
more et tremore vestram salutem operamini. Porro metus timor
et tremor diligentiam pariunt. sollicitudinem spiritalem inducunt.
negligentiamque abhorrent: quatenus sicut ait scriptura Sollici-
te ambulemus iugiter coram deo incessabiliter metuentes: ne
omnipotentis omnia intuētis potentiam in aliquo offendamus. Ti-
mor namque sollicitat mentem ad cavendum pericula. Sicque ti-
mor dei hominem reddit sollicitum ad vitandum peccatum. Idcirco
put in Ecclesiastico legitur. Qui sine timore est iustificari
non potest. Et Solomon loquitur. Timor dei fons vite ut
declinet a ruina mortis. Qui rursus fateatur. Qui timet de-
um nihil negligit. Hec nempe negligentia detestanda quae male-
dictionem et condemnationem meretur eternam. salubri sollicitudini
ac perpetuo diligentie extat norma. Cum ergo timor dei diligentiam
gignat. constat quod homo timoratus nihil negligat. Merito
itaque dicitur per prophetam. Timete dominum omnes sancti eius: quoniam nihil deest
timetibus eius. quod de casto et filiali dei timore est accipiendum
Cum ergo tanta sit huius divini timoris salubritas recte nos
docet tota sacra scriptura: ut cuncta quae agimus cum dei timore
operamur. in tantum ut laudatio quae deum laudamus et gloria quae
gloriamur in ipso: timori admisceantur ac sacro metu altius

Et Canonicoꝝ

fimi condiant. Propterea ait vir sc̄tus Seruite dño cū timore z exultate ei cū tremore. Et certe sic deū laudare est speciale donū ipsius. Iuxta illud Job. Ab aquilone aux venit z a deo formidolosa laudatio. Nempe cū vniuerse iusticie nostre magno Esaia testante sint quasi p̄nus mēstruate. z oꝝonibꝫ psalmodijs ac ceteris actibꝫ nostris bonis multe ac misere distractōes z defectuositates sint admixte. nōne in om̄ibꝫ timoratos custoditos ac sollicitos nos esse oportet ne in ip̄is q̄z bonis actibꝫ nostris dñm offendamꝫ atqꝫ a iusto metuēdoqꝫ iudice reprobermur. Etem sicut abbas Agathon dixit. Si d̄s imputauerit nobis distractōes z negligētias q̄s orando incurrimus nō poterimꝫ esse salui. Hinc summo conatu negligentia in om̄i deitatis obseq̄o caueamꝫ. Vñ z Tho. in ij. ij. q. liij. affirmat. Negligētia est defectus debite sollicitudis z spiritali ac bone sollicitudini directe opponit. Et sicut sollicitudo illa ad prudētia sic negligētia ad imprudentia p̄tinet. Nā vt ait Isido. Negligens dicit q̄si non eligēs ob hoc sicut electio eoz q̄ sunt ad finē necessaria aut accōmoda est actus prudentie. sic talium omissio ē negligentia q̄ ex incōsideratiōe p̄cedit. Si em̄ p̄sideret homo autoritatē z dignitatē dei precipientis: ac metuedum eius iudiciū. premia q̄qꝫ obedientiū ei. inobediētiumqꝫ tormēta. mor incipiet formidare: negligentia ab horrere. z opus deificum diligentia adimplere. Verum tamen sanctus Gregorius vicesimo quarto Moralium asserit securitatē esse negligentie matrem: sed hoc redit in idem. Est namqꝫ quedam securitas bona ex testamento conscie pure procedens. de qua Proverbiorꝫ. xv. Salomon p̄testat. Secura mens quasi iuge conuiuiū. Alia est securitas periculosa ex errore aut incōsideratione descendens: qua homo p̄pria nō attendit picula: nec pensat

Vita Sacerdotum

se in medio pgerere laqueoz. ac deū multipl'r seu etiā gra-
uiter offendisse: z nescire an amore dign⁹ sit an odio. an
pdestinat⁹ an reprobo an saluād⁹ eternal'r ve dānandus
de q̄ dānabili ac piculosissima securitate. Ecc̄s. vii. fert
Sūt ipij q̄ ita securi sunt ac si opa hēbāt rusticoz. Sicq̄
tā securitas ista q̄ negligentia ex eadē oriunt^r radice. nec
obest eadē culpā ex diuers^r hēe originē. Sim⁹ itaq̄ vere
prudētes circūspecti solliciti tanq̄ aīalia vndiq̄ oclata.
Donamusq̄ corda nra sup itinera nra. sic hortat Agge-
us ppha vt nō eam⁹ in viā ruine. ne paulopost incidam⁹
tormenta gehēne. Pōderem⁹ ac ipleam⁹ qd̄ ait sc̄ptura.
Btūs hō q̄ sp̄ ē pauidus: z sp̄ q̄si tumētes sup me fluct⁹
timui deū. Hinc sc̄tus Job p̄siderās inq̄t Deū timore
sollicitoz. Itemq̄. Verebar oīa opa mea sc̄ies q̄ nō pce-
res delinquenti Sapiēs em̄ in oīb⁹ metuit: vtpote incer-
tus an actus sui ex charitate pcedant ac deo cōplaceant
Et qz horrendū est incidere in man⁹ dei viuētis q̄ terri-
bilis ē in p̄silijs sup filios hoīm de quo vtiq̄ ignoram⁹
qd̄ in secreto sapie sue de nobis decreuerit: z qd̄ finalit^r
fiet de nobis. Attū si omī exclusa negligētia ei cū timore
ac reuerētia indefinēter studuerim⁹ deseruire. possumus
pie de meliore spare. Si nō opus ei⁹ egerim⁹ negligē-
ter. cū illis peribim⁹: de q̄b⁹ ppha loquit^r deo. Maledi-
cti q̄ declināt a mādatiis tuis. Hec de timore dei z negli-
gētia euitāda breuit^r tetigi: qz in isto opusculo intēdo de
debita cōuersatiōe canonicoz sp̄caliter aliq̄ memorare.
quoz pdolor stat⁹ ad grandē deuenit ruinā z ad defor-
mationē pene extremā q̄q̄ inter eos de gfa dei sint aliq̄
boni. q̄ten⁹ saltē ex dei timore excitent^r ad meliora. Inf-
q̄s multi sunt mihi charissimi: q̄ z charitatem suā ad me
multotiēs ostenderūt q̄z amore hec p̄scribunt. Hinc de
ista materia fundamētalius q̄ deo auxiliāte potero loqr

Et Canonicozum

De originali institutione

et prima inchoatione canonicorum Articulus Primus.

Actuū. iij. refert btūs Lucas euāgelista. quēadmo-
dum in exordio p̄mitiue ecclie misso desup spūscō
vniuersi fideles i hierl'm congregati vixerūt in cōi p̄
priū nil hñtes diuidebaturq; singulis sicut indiguerūt.
q̄ vita tādū durauit in illis q̄ diu btissimi apli aderāt. z
ip̄os fideles reuerūt. Diuisis h̄o aplis z sacratissimo Ja-
cobo minore in hierl'm p̄mitiue ecclie p̄sidente adhuc p̄
t̄ps aliq̄d durauit deuotissima ac feruentissima illa vita
cōis Sz cū cepissent p̄ vniuersam iudeā z galileā atq; sa-
maritā multiplicari credētes z milia m̄ta regnari in x̄po
nō bñ poterat illa vita cōis ab oib; obseruari. Feruor q̄z
p̄me deuotōis paulatim refriguit z calor sanguis christi
in corde credentiū p̄ maiori eoz p̄te tepuit successiue: ita
q̄ maior ps fideliū tam ex iudaismo q̄ ex paganismo cō-
uersoz cepit p̄ria possidere z obseruarijs p̄ceptoz eē cō-
tenta. Verūtq; multi p̄oris deuotōis quersationisq; me-
mores desup illustrati atq; successi a spūscō cū ingēti p̄fe-
ctionis amore ac paup̄tatis ardoze vitā illā cōem denuo
assumpserūt z aplicā institutiōem renouauerūt. quāvt ex
pediti ac liberi p̄seq̄ possent a ceteris se sequestrauerūt
fidelib; z in suburbanis z locis secretiorib; cōmorari ex-
orsū sunt: viuētes nō tm̄mō in cōi h̄a coniugis q̄z abstinē-
tes z suos parētes ac p̄inq̄s corporaliter relinquētes sub
obediētia sc̄ā fm euāgelica saluatoris p̄silia quersantes
aut solitarie cōmorantes. ex qb; vita cenobitalis seu mo-
nastica sumpsit exordiu. put in. ij. Collationū volumine
Cassian⁹ ex p̄bis Diamonis abbat; refert diffuse. Atz
vt idē testat. ij. li. de institutis sc̄oz patrū: ap̄d Alexan

Vita Sacerdotum

baziam pbatissimi quidam monachi erāt a scō Marco
euangelista instituti. q̄ nō solū s̄m aplicam institutiōem
in cōi vixerūt s̄ multo sublimiora adhiētes tam abstine
tissimā z rigorissimā vitā duxerunt: oꝛoni z p̄teplatiōni
iugiter intēdentes: int̄m q̄ tam iudei q̄ pagani sup hoc
mirabant. Lectiōni q̄z z op̄i manuū tā indefinenter die
ac nocte fuerūt intēti: q̄ vix sc̄do aut tertio die ciboꝝ ap
petitus aut mēoria mentē eoz pulsabat. Deniq̄ his cō
cordat qd̄ libro de viris illustrib̄ sc̄tis narrat Hierony.
Marcus inq̄dens euāgelista p̄mus alexādr̄ie ch̄m annū
cians instituit eccl̄iam: vbi tāta doctria z vite cōtiuentia
erat: vt vniuersos ch̄i sectatores ad erēm sui impelleret
Et rursus Philo inq̄t disertissim⁹ iudeoz iccirco a nob̄
inter sc̄ptores eccl̄iasticos ponit: qz in libro quē sc̄psit de
p̄ma Marc̄i euāgeliste eccl̄ia ap̄d Alexādr̄ie vrbem in
laude n̄roz versat ch̄ianos nō solū ibi s̄ i mltis q̄z pro
uincijs eos esse cōmemorās. z habitacula eoz monaste
ria nūcupans. Ex q̄ apparet talē fuisse p̄mo credentium
eccl̄iam q̄les mō sunt monachi z q̄les fuisse p̄mos crede
tes in hierl̄m recitat Lucas. Fecit itaq̄ Philo lib̄rū de
vita p̄teplatiua. In quo asserit p̄mos illos b̄i Marc̄i
discipulos p̄teplatiōi z oꝛoni semp̄ fuisse intētos. Prete
rea q̄ s̄a sint ista ex doctria diuini z magni dionysij in li
bro de eccl̄iastica hierarchia certissime innotescit. Ibi et
em̄ sc̄tus ille describit ritum p̄secratiōis monachoz tpe
ap̄toꝝ ac p̄mitiue eccl̄ie valde deuotū Ampli⁹ q̄ mō p̄ta
cto se s̄traxerūt a turba fidelium p̄pria possidentium i duo
ḡna sunt diuisi. Quidā em̄ vt dictū est vitā z p̄fessionē
assumpserūt monasticā. alij s̄o iter hoies seclares pmāse
rūt: z deseruierūt eccl̄ie sab sc̄toꝝ ep̄oz viuētes regimine
S̄acti nanq̄ ep̄i q̄ illis fuerūt t̄pib̄ cōiunxerūt sibi fide
les deuotos z l̄ratos q̄ erant domestici ep̄oz aut p̄e doꝝ

Et Canonicoꝝ

inū presulū p̄morātes z inter se vitam cōem ac sc̄tām dū
cētes iuxta p̄ductā aplicā institutionē cū additiōib; ob
seruātijsq; deuotis quas eis sc̄ti tradiderūt ep̄i q̄z clerici
erant z cū ipsis ep̄is laudib; dei vacātes: ac media nocte
surgētes aut paulopost ad psoluendū nocturnū ac matu
tinale officiū. Verūt̄ instar monachoz nō fecerūt vota
illa solēnia oī religioni monastice substātia. Hi itaq;
vident̄ fuisse inceptozes atq; p̄mordia vite z vocatiōis
canonicoꝝ: q̄ cū oēs cū ep̄is sc̄tis p̄morari nō possent di
sp̄ositi sunt ī loc; deuotis q̄ collegia sunt vocata s̄b ep̄oz
regimie mediāte decano. q̄z etiā loca monasteria dicebā
tur, habebantq; refectoriū vnū z dormitoriū idē diuinis
obsequijs diligēter intēti: oēm̄q; īcontinētiā summe vitā
tes. Hinc Clemens papa in q̄rta scribit ep̄la. Dilectissim
is fr̄ib; z discipul; hierosolymitanis cū charissimo fr̄e
et coep̄o cohabitātib; Clemēs ep̄s salutē. Cōis vita oī
bus utpote clericis ē ncc̄aria z maxie his q̄ deo irrephens
sibilit̄ cupiūt militare z vitā ap̄loꝝ eozūq; discipuloꝝ vo
lūt sectari: q̄p̄z op̄t doctrinis z exēplis ap̄loꝝ obedire p̄cē
pim⁹. Hinc demū. Hiero. ad Nepotianū. Clericus im
q̄ talē exhibere se debet vt z d̄s possideat eū: z ip̄e possē
deat deū. z cū scriptū sit ps mea d̄ns nihil extra d̄nm h̄re
pōt. Q̄ si q̄pp̄iā aliud habuerit p̄ter d̄nm ps ei⁹ nō erit
d̄ns. Verbi gr̄a si aurū si argentū si possessiones aut va
riā suppellectilē cū his p̄tib; d̄ns eius pars fieri non dig
natur. De hac materia in Decreto. capitulo. xij. plenius
p̄tinetur. Unde rursus scribit Hieronymus. duo sunt
genera christianozum. Vnum quod mancipatū diuino
obsequio z deditum contemplationi z oꝝoni ab oī stre
pitu tp̄alium cessare conuenit. vt sunt clerici z deo deuo
ti qui simplici victu z vestitu contenti nullā inter se pp̄ie
tatem habentes debent omnia habere cōmunia.

Vita Sacerdotum Confirmatio p̄dictorum

ex v̄bis sc̄toꝝ patrū. z cur clerici sic vocent̄ z q̄re data sint
eis a p̄p̄to stipēdiā vite z an licite habeāt p̄pa. Ar. II.

Sanctus doctor z p̄sul Isidor⁹. vij. ethimolo. libro
differuit. Cler⁹ z clericos hinc credim⁹ appellatos
q̄z Mathias forte electus ē. quē p̄mo p̄ ap̄los legi
mus ordinatū. Cleros etem grece latine sors vel heres
d̄z p̄rerea q̄ dicti sunt clerici q̄z de sorte sunt d̄ni: vel q̄z
deū prem̄ h̄nt z d̄s eoz ps est. Generalit̄ aut̄ clerici nun
cupati sunt oēs q̄ in ecclia ch̄ri deseruiūt: q̄z q̄d⁹ z noīa
hec sunt. hostiari⁹. psalmista. lector. exorcista. acolit⁹ sub
diacon⁹. diacon⁹. p̄sbyter. ep̄s. Ampli⁹ Gratiano testā
te maioꝝ z minoꝝ sacerdotū discretio in nollio testamen
to ab ip̄o ch̄ro imediate sumpsit exordium. q̄ diuodecim
ap̄los tanq̄ maioꝝes sacerdotes z septuaginta duos dis
cipulos tanq̄ minoꝝes instituit sacerdotes. b̄t̄issimū p̄o
Pet̄z in summū sacerdotē elegit: dū ei clauēs regni celo
rū p̄ oib⁹ z p̄ oib⁹ tribuit: z a se pet̄rā pet̄ri nomē sibi im
posuit. h̄ac eandē formā sicuti ap̄li in singulis ciuitatib⁹
ep̄os z p̄sbyteros ordinauerūt. leuitas at̄. i. diaconos ab
ap̄lis legim⁹ ordinatas. Inferioꝝes p̄o ordines v̄tpote
subdiaconos acolitos zc. p̄cedēte t̄pe ecclia sibi p̄stituit.
Insup sicut Raymūndus Joānes Ulric⁹ aliq̄ testant̄
q̄circo a laycis z secularib⁹ dicta sunt t̄p̄alia bona ecclie
vt q̄z laycis ip̄is nō vacat iugit̄ orōnib⁹ atq̄ diuīs obse
quijs imozari ac inherere. mistri ecclie clerici suppleāt v̄
ces z imp̄fectū laycoꝝ orādo ac ministrando z satisfaciēdo
p̄ ip̄is q̄z elemosynis stipēdijsq̄ fouent̄. Postremo sicut
iam paruit non solū t̄pe p̄mitiue ecclie s̄ z postea p̄limis
annis. clerici z canonici p̄p̄ia h̄re nō poterāt imo eodem

Et Canonicozum

refectorio ac dormitorio utebantur quod postea per dispensationem aut alijs modis imitatum est. declinate ad deplorandam ruinam ecclesiam in capitibus suis ac membris quamvis ad pristinum modum feruorem ac institutum reducere dignetur omnipotens. Etenim quod quanta et qualia vicia orta sunt atque quotidie oriuntur ex relaxatione illa vite communis dormitorij eiusdem experientia potius docuit et ostendit quam lingua possit exprimere.

Quod canonici obligentur

ad vitam valde virtuosam ac exemplarem castam et humilem. Articulus. III.

Sicut euangelica lex ab unigenito dei filio tradita est lex totius charitatis et pietatis lex utique totius perfectionis docens cuncta carnalia et terrena contemneret. spiritualia diuina ac celestia iugiter affectare. summo et inuariabili deo mente pura ac seruida incessibiliter adherere. Sicque christiani per uniuersum mundi nationibus tenentur esse charitativi. pii. spirituales diuini exemplares. patientes. humiles. casti. sobrii et perfecti nec aliter digni sunt a christo christiani vocari. Non enim sufficit eis christum sequi per fidem duratam. sed necessarium est ad salutem atque ad salutarem christiani uocationem ut per idoneam obseruantiam preceptorum per exercitacionem virtutum. per vitam deo placentem dominum deum suum iesum christum sectentur quemadmodum ipse met dominus et saluator fateretur. quod inquit dicitis mihi domine et non facitis quod dico. Quo constat quod inanis et indigne nominat eum dominum quemcumque transgreditur dei preceptum. Hinc itaque dixit. Non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum: sed qui facit uoluntatem patris mei qui in celis est. Itaque refert. Estote perfecti sicut et pater uester celestis perfectus est. Denique quod spirituales esse tenentur patet Apostolus dicens Qui autem christi sunt hi sunt ad christum pertinentes tanquam veri ministri ipsi carnem suam crucifixerunt cum uicijs et concupiscentijs. Itaque christiani tenentur christiformiter

B

Vita Sacerdotum

conuersari. i. christū in omni charitate: humilitate: patientia: sobrietate: et continentia imitari. Alioquin ad maiorem suam damnationem christiani vocantur. Hecirco Joēs apłs ait. Qui se dicit in christo manere debet sicut ille ambulauit: et ipse ambulare. Interea quod integre et sincere opteat domino obedire elucescit ex verbis apłi Jacobi prestantis. Quicumque totam legem impleuerit offendit autem in vno: factus est oī reus. Ecce quod arcta est via salutis. cum et per vno verbo infligatur eterna damnatio quemadmodum veritas attestat. Qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehene ignis. Similiter qui vel vnum scandalisauerit pusilloz. tormenta recipit inferorum eodem domino affirmante. Qui scandalisauerit vnum ex his pusillis qui in me credunt expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius. et demergatur in profundo maris. Amplius vniuersis in se creditibus iussit legifer noster. Diligite inimicos vestros. benefacite his qui vos oderunt. et orate pro persecutoribus et calūniantibus vos. Hec ergo et multa similia ardua ad quemlibet pertinet christifidelē. Porro qui aliquis in altiori est gradu aut statu qui plura aut maiora sortitus est dona eo ad pietiosiorē obligatur est vita. Item cui plus datum est plus requiritur ab eo: Qui ergo canonicus est non solum ad precepta tenet euāgelice legis precepta sed etiam ad ea que canonicis specialiter iniunguntur. Qui vero non solum extat canonicus sed insuper in aliquo sacro constitutus est ordine vltra predicta obligatur ad ea que constitutis in ordine illo precipiuntur. Quod si platus pastorve fuerit seu curam assumpsit aiaz: ad multa maiora ac sublimiora tenetur. Cum itaque dictum sit ministros ecclesie atque canonicos iccirco clericos appellari: quoniam ipsi spectantur sicut sorus seu pars ac hereditas dei utpote diuinis obsequiis mancipati ac deputati pro quod excellenter sic viuere obligentur: vt inuisibiles hostes diuini honoris nihil iuris aut domini in ipsis obtineant. sed omnino cum stabili ac sincera fidelitate ad deum

Et Canonicoꝝum

ptineant Item dictū est iccirco clericis seu canonicis epa
les redditus a laicis assignatos q̄tenuis nō solū p sua sa
lute s; z vice z loco laycoꝝ om̄ipotēti mistrent. iustumq̄
iudicē nō sibi dūtāt s; eis q̄z quoz viuūt stipēdijs pla
care z reconciliare semp tenent. eiusq̄ laudib; oꝝonib; et
ministerijs p se fundatoꝝib; z benefactorib; suis debite
vacent z imozent. Unde elicit q̄spure ac p̄tuoſe obligati
sint viuere q̄tenuis de plenitudine p̄tuoſitatis sue z de su
ozū abundantia meritoꝝ p̄ximis suis tā uiuis q̄ mortuis
sic valeāt cōicare ac subuenire. Jō horas canonicas z ce
teras ad q̄s tenent oꝝones laudes psalmodias tenētur
cū diligētia grandi p̄soluere. haud dubiū q̄n distincte sol
licite ac deuote. seq̄ ministros deo dignos ac placitos ex
hibere. Alioq̄n nil iuris habebūt in bonis ecclie. in pa
trimonio crucifiri. in stipēdijs militū dei: put p̄fund⁹ do
ctoꝝ Wilhelm⁹ Parisien⁹ in plurib; locis testat. Ulricus
q̄z in summa sua. Et p̄sonāt Ray. Duran. Joēs z alij.

De his que canonicis spe
cialiter iniunguntur. **Articulus. III.**

Quemadmodū fm Isid. clericus nūcipat a cleros
q̄d est sorz seu ps. qz sp̄calr de sorte est dei z deus ē
eius hereditas. Sic canonic⁹ appellat a canon q̄d
est regula. Atq̄ asserit Gratian⁹. Regula d̄z eo q̄ recte
ducit: nec aliq̄n alioꝝuz trahit. siue vt alij dicūt: qm̄ regit
et recte viuēdi. dat formā. vel qm̄ id q̄d distortū z p̄auū
ē corrigat Clerici q̄ vocant canonicī qm̄ regularē z rectas
tenent ducere vita vicioꝝ obligates vitādo: atq̄ ad ve
rā b̄ritudinē p̄ p̄tutū itinera sincerit̄ gradiēdo: iuxta p̄fi
xa eis a p̄rib; sc̄tis statuta. Quis aut a ḡnalib; p̄alib; a
pontificib; summis a doctoꝝib; z p̄relatis eximijz Die/

Vita Sacerdotum

ronymo. Augustino. Gregorio. Isidoro multa sint instituta a canonicis obseruanda: quae in decreto hinc inde tangunt. hec tamen scriptum iam sufficit in principio tertij decretalium. Spediose collecta sunt. quae inter cetera fert et precipit Clerici arma portantes et usurarij excoicent. Si quis clericorum comam relaxauerit anathema sit. Si quis ex clericis monasteria monialium sine manifesta et rationabili causa frequentare presumpserit per episcopum arceatur. et si non destiterit: ab officio ecclesiastico reddatur immunis. Insup Innocentius. iij. in generali concilio ait ut clericorum mores et actus in melius refozment: continenter et caste viuere studeant vniuersi presertim in sacris ordinibus constituti ab omni libidinis vicio precauentes. quatenus in conspectu omnipotentis dei puro corde et casto corpore valeant ministrare. Ne vero facilitas venie incentiuum tribuat delinquenti statuimus ut qui deprehensi fuerint incontinentie vicio laborare. puta magis vel minus peccauerint puniantur secundum canonicas sanctiones quae efficacius et districtius precipimus obseruari ut quod diuinitus a malo non ruocat. temporalis saltem pena coherceat a peccato. hoc est ut ab officio suspendantur atque ecclesiasticis beneficijs spolientur. Preterea a crapula et ebrietate omnes clerici diligent abstinenceant: vni vinum sibi temperent nec ad bibendum quod spem incitet cum ebrietas mentis inducat exilium et libidinis puocet incentiuum. Pro illius abusu decreuimus penitus abolendum. quo in quibusdam partibus ad equales potus suum modo se obligant potatores. Si quis autem in his se culpabiliter exhibuerit nisi a superiori admonitus respuerit. ab officio et beneficio suspendatur. Clerici officia vel comertia secularia nequaquam exerceant maxime inhonesta. Mimis et ioculatoribus et histrionibus non intendant. tabernas prorsus euitent nisi forsitan causa necessitatis in itinere constituti. Ad aleas et carilios non ludant nec homini ludis intersint. Coronam et consuetudinem habeant competentem. sed in officijs ecclesiasticis et alijs

Et Canonicozum

studijs bonis exerceant diligēter. Clausa deferāt desup
vestimēta. nimia breuitate vel lōgitudine non notanda:
pānis rubeis z viridibz. manicis sotularibz psuticis fre-
nis z sellis deauratis aut aliā supfluitatē ingerentibz nō
vtant. fibulas aut corrigias argēto seu auro ornatas nō
ferant nec anulos: nisi qbus cōpetit ex officio dignitatis
Precipiendū est vt null⁹ sacerdos seias de qb⁹ suspitio
esse pōt teneat. Si p̄byter diaconus aut subdiacon⁹ de
quacūq; seia crimie fornicatōis suspect⁹ post p̄mā scōdaz
aut tertiā admonitiōnē inueniat fabulari aut cū ea aliq̄
mō p̄uersari. excoicationi subdat. Cū clericis nō pmittā-
tur muliercule habitare. nisi forte de illis p̄sonis existant
de qb⁹ natura leuis nil pmittat criminis suspicari. Clericū
ludos z ludibria nō exerceat in ecclia. Bona clericoz ve-
niāt in cōi in vna domo vescant z sub vno dormiāt tecto
Ecce ex his inotescit q̄ regular⁹ deuota z exēplar⁹ olim
extiterit z nūc q̄z merito esset vita canonicoz. Nō prime-
scant nec sibi de iri ōnabili dispēsatiōe q̄ dissipatio ē neq;
de psuetudine laxa q̄ corruptela est blandiant. Cū ma-
et origo vere z excusantis dispēsatiōis sit p̄a nēcitas eū
densve vtilitas vt sc̄i z summi pontifices Leo atq; Be-
larius: doctores q̄z p̄cipui p̄stant. Sed iam p̄sequēter
de his in spēali aliquid plenius est tangendū.

Clerici seu canonici nō de-
bent arma portare neq; bellare nec comā laxare nec vsu-
rarij esse. Articulus. V.

Ministris ecclie clericis seu canonicis sicut iā patuit
p̄uenit atq; iniūgit diuino cultui insudare oꝛoni cō-
templatiōi ac laudibz creatoris vacare z oīpotentē
tam sibi p̄lis q̄ p̄ximis q̄z sustentant stipendijs exhibē

B 3

Vita Sacerdotum

re p̄piciūm z placatū. Cū ḡ ab actibz istis maxie impedi
ant ereraria bellica in q̄bus est inquietudo z sollicitudo
cordis p̄cipua. hinc bellare interdicit̄ eis sicut z negotia
tio. Hinc q̄z nō debēt arma portare ne occasione aut inci
tamentū habeāt p̄liandi z ne ostendāt se ad pugnādum
paratos z ne alios sc̄dalizent. Verūt̄ si p̄ loca piculo
sa agerēt iter possent ad incutiendū hostibz terrore atq̄
ad defendendū se cū moderamie inculpate cautele z tu
tele arma ad hoc nec̄aria ferre. Insup canonici cū altar̄
misterio deputent̄ in q̄ ch̄ri passio sub sacro rep̄ntat. meri
to p̄hibent̄ sanguinē fundere. imo admonent̄ eē pati ad
p̄p̄ij sanguis effusionē p̄ ch̄ro atq̄ iudicia. Hinc obfua
dum ē eis qd̄ ait Ap̄ls. Holi p̄bis p̄cedere ad nihil em̄
utile est nisi ad subuersionē audientū. Itēq̄ si q̄s videt̄
p̄tiosus eē nos talē p̄suetudinē nō habem⁹ neq̄ ecclia
dei. Itō ait sc̄ptura. Honor est hoī cū sepat se a lite. Por
ro spiritalibz armis debent eē muniti ad repugnandū ac
p̄ualendū hostibz sue salut̄ atq̄ ad talē armaturā suo ex
emplo laycos debēt inducere. De hac re in libro de offi
cijs z alibi m̄tra sc̄psit sc̄tus p̄r Amb. In decreto q̄z hinc
plurima inducunt̄: imo in ḡnali cōcilio fuerat institutū.
Quicūq̄ clericus in bello aut rixa aut in ludis gentiliū
mortu⁹ fuerit. neq̄ in oblatiōe neq̄ in orōne p̄ eo postu
let̄ s̄ in man⁹ incidit iudicis: sepultura t̄n nō p̄uet. In sy
nodo etiā Tolotana est ordīnatū. Clerici q̄ in quacūq̄
factōe sumpserint arma amisso ordinis sui gradū mona
sterio pennit̄ tradant̄. Sic z in gestis Meldēn cōciliū le
git. Quicūq̄ ex clero militaria arma nō sumāt nec arma
ti incedāt s̄ p̄fessionis sue vocabulū religios̄ moribz z re
ligioso habitu p̄beat̄ qd̄ si p̄tēpserint tanq̄ sacroz cano
nū p̄tēptores z eccliaſtice auctis p̄phanatores p̄p̄ij gra
dus amissione mulctent̄. qz non p̄nt s̄l̄ deo z sc̄lo milita

Et Canonicozum

re. Insuper oem mundanum ornatum et quicquid puocatiuum er) cat libidinis vanaque curiositate prius debet vitare cum ip) sis precipue ab aplo iniungat. Nolite reformari huic sclo s) renouam spum metis vze. Hinc come laratione. capilloz decoro. crinuu reflexione et potissime tonsure optione. de bent penit) abhorzere ac fugere cum et feminis phibeatur capilloz ornatus. Sicdem vt sup Job scribit Albert) talia cupiscentia puocat Porro clerici iubent ee ornati ta interiori q) exteriori ptutu ornatu vt corda eoz deco) rent sapia atq) ptutib) forinsecus q) resplendeat morib) ita vt modeste incedat et in visu omiq) sensu sint custodi ti. Postremo usura no eis duntaxat s) vniuersis q) fidelib) districtissime phibet. cum et teste P)ho. Usura fit ma xime p)tra natura. Gliruz iustu describens p)ha. Decu) pia inqt sua no dedit ad usura: imo vt C)l)mac) p)testat **Auarus est euagelij subsannator.** q)tomagis usurarius potissime cleric) que layas spiritualiore et ptuosiore esse optet: dicete g)l)oso Hiero. Vehement) destruit eccliam laycos esse clericis meliores. Usura p)o et symonia sunt auaricie due spes pessime. Hinc scribit Isid). **Lege scro rum patru ptinet vt sacerdotes et clerici siue canonici a vulgari et seculari sint vita seclusi a mundi et carnis volup) tatib) abstinetes. usuris neq)q) incubant. turpiu lucroz ac fraudu occasione abhorzreant amorem pecunie tanq) materia cunctorum criminu fugiant.**

Quod corporis castitati mentisq) puritati canonici teneant esse inteti. Ideoq) monialium claustra frequitare no debeant nec eaz clausura itrare. VI

I Stud potissie fortissime frequentissime m)str) ecclie canonic) et cunct) i sacro ordib) p)stitut) iungit et iube) a m)tr) scis et sumis potificib) a m)tr) sacro delis a puincialib) et synod) vt ab oi icotineta et detestabili for

Vita Sacerdotum

nicatione prorsus abstinere. Quia in vicij carnalis est maxima et manifestissima turpitudine bestialitas inhonestas ac feditas. Sed et vicia illa in clero sunt vehementissime scandalosa in populo multa quae et magna vicia sunt eis anera et comitata ex eisdem et pariter fastidium diuinorum insipiditate spiritualium rerum ac virtuosorum exercitiorum horrorem mentem obtenebrant et ab omni celestium ac diuinorum contemplatione et amore impediunt atque auerunt. Itaque cum sacrum altaris ministerium sit maxime purum et ecclesiastica sacra mundissima ac spiritualissima errent praesertim eucharistie sacrum indecentissimum videlicet ministerios ecclesie et altaris subiacere iniquam spurcissimis fedissimis et immundissimis vicij carnis concupiscentijsque brutalibus. et fontem puritatis in mensis sordidissimo corde astare videre vult. Hinc a tempore beatissimorum apostolorum vicia ista vilissima fuerunt clericis et ministris ecclesie rigorissime et sub maxime penis prohibita. quod ut efficacius innotescat aliquid inde tangam. Et quousque rigor ille iam prohodolor sit nimium relaxatus. nihilominus ut pateat quod vehementissime presertim sancti in quibus excellentius viguit illuminationis spiritus sancti zelus iusticie amor virtutum abhorruerint ac prohibuerint incontinentiam clericorum canonicorum et sacerdotum paulisper tangendum est de statutis atque canonibus eorumdem. Secundum canones autem apostolorum constitutus in ordine sacro potissime presbyter in vicium incontinentie lapsus deponeretur perpetue. quod et postea diu fuit seruatum per adulterij criminis quod ad pene inflictionem. Quam in septima Aurelianensi synodo continetur. Si quis clericus adulterasse iunctus fuerit vel confessus. deponatur ab officio in monasterium totae vite sue tempore retenda. Sed et sanctus Clemens papa sic statuit de perpetua depositione ac pena presbyteri fornicantis ut legitur. Postmodum pro tempore sancti Syluestri pape rigor ille fuit aliquoties mitigatus contra ad sacerdotes et clericos sponte propria ac libe

Et Canonicoꝝ

re penitētes atq; a tanto scelere desinētes. Nepe in Ban-
garensi cōcilio legit qd̄ z in decreto dist. xxvii. inducitur
Presbyt̄ si fornicationē p̄miserit: q̄q; s̄m canones apo-
stolorū debeat deponi. Tñ iuxta auctem b̄ti Syluestri
pape. si in vicio nō p̄miserit s̄ sua sponte adiecit vt resur-
gat decē annis in hunc modū peniteat. Trib; mensib; a
ceteris remot⁹ cōfratrib; pane z aqua a vespa in vespe-
rā vtaf. Dieb; aut̄ dñicis z p̄cipuis festis modico vino
atq; pisciculis legūminibusq; vtaf sine carne z sanguine
ouis q; z caseo z sacco induc⁹ humo adhereat: die ac no-
cte iugiter dei misericordiam implozās. Finitis trib; mētib;
p̄tinuis exeat tñ in publicū nō p̄cedat ne grex fidelis in
eo scandalū patiat. Nec tñ debet sacerdos publice z so-
lenni penitētie subiacere vt laycus. Postea virib; aliquā-
tisp̄ resumptis annū cū dimidio in pane expleat z aqua
dñicis dieb; exceptis festiuitatibusq; p̄cipuis: in q̄b; vi-
no z carnib; sanguine z ouis z caseo iuxta canonicā men-
surā poterit vti. Finito aut̄ p̄mo anno z dimidio corpis
et sanguinis dñi p̄iceps fiat ne indurescat: z ad pacē ve-
niat. i. fratrib; recōciliat ac psalmos cū eis in choro vltē-
rius cātat nec tñ ad cornu accedat altaris. s̄ iuxta b̄ti Cle-
mentis vocē minora gerat officia. Deinde vsq; expletio-
nē septimi anni om̄i tpe exceptis dieb; paschalib; tres le-
gitimas ferias in q̄libet hebdomada in pane z aqua ie-
iunet. Expleto circulo septimi anni si fr̄s apd̄ quos pe-
nituerit p̄niam ei⁹ p̄dignā laudauerint ep̄s in p̄stinū ho-
norē iuxta b̄ti Calixti auctem illū poterit reuocare. Sa-
ne sciendū q̄ in sc̄da feria vnū canēdo psalteriū aut vnū
dādo paupib; denariū opus ē se redimere poterit finit⁹
septē annis. Deinde vsq; ad finē decimi anni sextā feriā
nulla interueniēte redēptione obseruet in pane z aqua.
Porro tpe p̄cedēte rigor p̄tractus inuenit laxat⁹ z tñ me

L

Vita Sacerdotum

blacriter obseruatus. sicut ex tertio decretaliū innotescit
q̄ int̄ cetera Alexand̄ papa. iij. recitat̄ cuidā sc̄p̄isse ep̄os
Clericos in sacris ordib; p̄stitutos q̄ detinet̄ sc̄ubinas
p̄ suspētionis z interdicti sn̄iam debes artius cogere: vt
ip̄as m̄lieres a se remoueat̄ q̄ de ip̄is sinistra suspitio nō
possit haberi. Et si q̄ ip̄oz ad eas redierint v̄l alias accē
pere p̄sumpserint in alijs ip̄oz debes p̄petuā sn̄iam ex
cōicatiois i ferre vt alijs eoz exēplo a filib; retrahant̄ Idē
q̄z p̄t̄ifex summus Lātuariēsi archiepo sc̄p̄it. Dāda
mus vt clericos v̄re iurisdictionis q̄ in s̄bdiaconatu z sup̄
focarias seu fornicarias habuerit studiose monere cure
tis vt illas a se remoueat̄ eas v̄lteri⁹ minime admissuri.
Si nō acquiescere p̄tēserint eos ab eccl̄iastic̄ b̄n̄ficijs vsq̄
ad satisfactionē p̄gruā suspēdat̄. Si aut̄ suspēsi eas p̄
sumpserint detinere ab eisdē b̄n̄ficijs p̄petuo remouere
curetis. Rursus in alio loquit̄ decretali. Qm̄ s̄it volupta
tib; z carnalib; desiderijs atq; diuinis z eccl̄iastic̄ obse
quijs clerici vacare nō valēt ob imundiciā suā eccl̄iastic̄
b̄n̄ficijs s̄t̄ p̄uādi. De hoc varie decretales summor̄z p̄
tificū Gregorij Siricij. Lucij. Innocētij z alior̄z i decre
talib; p̄tinent. Vbi z addit̄. Prelati q̄ tales clericos i su
is iniquitatib; p̄sumpserint sustinere maxie obtētū pecunie
vel alteri⁹ cōmodi tēperat̄ pari s̄biaceāt v̄ltioni. Hinc ē
decreto dist. lxxiij. legit̄ institutū. Si q̄s ep̄s fornicatiōē
p̄sbyteroz aut̄ diaconoz seu clericoz: v̄l crimini icestus ē
sua dioceci p̄ce aut̄ p̄cio interueniēte p̄senserit v̄l p̄missuz
aucte sui officij nō impugnauerit ab officio suspēdat̄. Ex
q̄b; p̄bis ibidē p̄cludit̄ Ep̄s q̄ taliā crimina nō corrigit
maḡ dicēd⁹ ē canis ipudic⁹ q̄ ep̄s. Quid aut̄ sit p̄sentire
Gratian⁹ exponit s̄bdēdo. Qui nō resistit vicio z errorē
p̄sentit. Hinc Innocēt⁹ papa. Error inq̄t cui nō resistē
tur approbat̄ z p̄t̄as dū nō defensat̄ opprimat̄. nec caret

Et Canonicoꝝ

scrupulo societatis occulte q̄ maifesto facinorū desinūt ob
uiare. qđ totū de p̄latis q̄ ex debito sui officij tenent̄ res̄
istere est potissime capiendū. Que cū ita se habeāt q̄tuz
deflede sunt feces tpm hoz q̄tū deplozādus ē miserabi
lissim⁹ ac deformatissim⁹ ecclie hui⁹ stat⁹. In q̄ aut nlla
aut sola pecuniaria infligit̄ pena p̄sbyteris clericisq̄ lascī
uis z in suis p̄mittunt̄ sedere scelerib⁹ i q̄uissimū scādalu
laicoꝝ. Nec vlla fit visitatio canonica clericoz: imo non
nulli ita exēptos se gl̄iant̄ vt nec a suo decano neq̄ a p̄sule
suo corrigi possint, qđ tale ē velut si monachus eximat̄ a
correctiōe sui abbat̄ siue p̄oris. Q̄ quis ē tal̄ exēptio cū
et p̄tra exēptionē multomin⁹ irrōnabile z iniustā scūs z
illumiātissim⁹ p̄ Bern̄. in li. de p̄sideratiōe ad Eugeni
um papā acerrime ac sapientissime scribat z eā multipl̄
reprobet atq̄ de ea Eugeniū papā nō mediocrit̄ dire re
darguat. Ne imūdis ac miser⁹ ipune peccātib⁹ q̄ malūc
districtissimo ac metuedissimo dei iudicio resuari ac ma
nus incidere dei viuētis q̄ i p̄ntia suis p̄lat̄ debite casti
gari atq̄ scōꝝ patrū subiacere canonib⁹ z decretis. Nō
ne tales vident̄ eē de nūero reproboꝝ ab eterna b̄titudi
ne alienoz ac filij īfernaliū tormētoꝝ q̄s dimittit om̄ps
p̄m desideria cordis eoz z eūt i adinuetiōib⁹ suis. Insuper
qz canonici z oēs i sac̄ ordib⁹ p̄stituti diuio st̄ cultui cō
secrati. eoz fornicatio sacrilega ē z sacrilegiū appellat̄. cū
fit violatio ordis sac̄ actioq̄ idiḡ z scelerata abusio rei
dño p̄secrate. Hic spēalr̄ phibent̄ claustra monialiū fre
q̄ntare imo s̄b excōis pena phibitū eis ē monialiū clausu
ras intrare ad vitādū oīode oēm occōnē sacrilega ac vicio
sissie p̄mixtois cū ill̄ q̄ dupl̄r eēt sacrilega z adulteriū qđ
dā ineffabilr̄ p̄sus enorme cū p̄sonis sp̄oso celesti oblat̄is
p̄fess̄ z p̄secrat̄ atz i ductio earūde ad violatōez z t̄nsgres
sionem voti solēnis qđ de castitate suāda p̄miser̄t altissim⁹

Vita Sacerdotum
De sobrietate canonicis
obseruanda oīq3 crapula z ebrietate vitāda. Ar. VII.

Sicut dñs p Osee ppham locut⁹ est. Vinū z ebrietas z mulieres. i. fornicatio auferūt cor. i. mentē excecant atq3 iudiciū obtrenebrāt rōnis. Cūq3 optimū hoīs sit esse z viuere fm rōnis censurā. Pstat q3 crapula ingerat hoī maxia nocumēta. Nā ledit naturā. abbreviat vitā. intellectū obscurat. voluntatē subuertit. varias parit infirmitates rediū z torporē fastidiū diuinoz gignit acidiam causat ad iniuriandū alijs facit p̄cipitem somnolentiā negligentiaq3 inducit ad loquacitates nugas falsitates instigat z oēm cordis custodiā p̄punctiōem timorē dissipat p̄sus. Itcirco nō tm canonicis z cūctis ceteris spiritalibz psonis s̄ vniuersis q3 fidelibz p̄hibetur ch̄o dicēte. Attendite ne grauent corda v̄ra crapula vel ebrietate aut curis seculi hui⁹. Deniq3 sicut gula mentē cōmaculat: ira z corpus reddit deforme z monstris con simile naturali decore z pueniēte q̄ntitate hoīem p̄iuat. Nilisq3 illa ac breuis voluptas gustus emittit nimīū p̄ciosa. Hinc sc̄tus ait Bern⁹. Voluptas gutturis q̄ tāti hodie estimat vix duoz obtinet latitudinē digitoz z huius tā modice ptis tā exigua delectatio q̄ta parat sollicitudinē. q̄to sumptu q̄ grandi labore q̄tam deīde parit molestiā hinc mōstruosius dilatant renes z humeri hinc timētes vteri nō tam impinguant q̄ impregnant aruina. dñq3 carnis onus ossa nō sustinēt morbi varij generant. Illecebrosa z vilis voluptas quātis laboribz atq3 dispēdñs cōparat. Gula z libido voluptati deseruiūt carnis. Crapula z ebrietas calix est demonioz: q̄ cū aut mentē aut ventrē repleuerit ch̄s in hōie crapuloso non inuenit

Et Canonicozum

locum quemadmodum ignis et aqua simul esse non valent. sic spirituales et corporales delitiae se in eodem non patiuntur. Ubi crapula ructatis inter pocula senserit Christus vina sua super mel et fauam suauia menti pinare nequaquam dignatur. Certe ubi curiosa et delicata ciborum potuumque diuersitas pascit venter panis ille celestis ieiunam et vacuam deserit mentem. Filij hominum usque graui corde quam pingui corpe. cur diligitis vanitatem et negligitis veritatem. Cur voluptatem amatis et salutem ac salutem amittitis: imo pro breui ac feda delectatione eternam vobis amaritudinem procuratis ita quod cito cum diuitem epulone guttae aque pro refrigerio cupietis nec obtinere poteritis. Nempe in quibus ardor tartaree sitis infernalisque famis acerbissima punctio magis quam in gulosos desecient: quod pauperum necessarias sustentationes in suas peruertunt delicias. Plane et rursus testatur sanctus Bernardus. Pinguedo carnis deliciae corporis saturitas ventris aut animam mortem vos deseret aut vos in morte haec relinquetis. Hic caro vestra paulo post deputabitur vermibus illis aera infernalibus tradenda est ignibus donec rursus infeliciter colligata sine fine socientur in penis quae societate fuerunt in vicibus. O delicate quae delicias ac diuitias circumfusis es et confusus confusione expectas et mortem atque damnationem. Aduerte quod ait Apostolus. Non est regnum dei esca et potus. non byssus et purpura quam diues omnibus his abundans descendit in puncto ad inferos. Quid ad haec dicitis delicati et lubrici quod deus venter est qui in luxurijs et iuujs enutristis corda et corpora vestra. Audi te quod esca ventri et venter escis deus autem et hunc et has destruet. Aduertat timeatque canonici qui ab obseruationibus sacrorum canonum pene totaliter corruerunt quod ait infallibilis iudex. Ule vobis qui saturati estis quod esurietis. Ule vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram. Ule vobis qui nunc ridetis quod plorabitis et flebitis. Nonne de talibus scripsit Iudas apostolus.

Vita Sacerdotum

Hi sunt in epulis suis macule uiuantes sine timore se
metipos pascetes despumantes suas profusiones quibus cella
tenebrarum conseruata est in eternum. Cur scilicet ille ap[osto]lus. hi in
quibus sunt in epulis suis macule. et non potius hi sunt in epulis suis
maculati nisi quod epulando incidunt tot et tanta peccata ut non so-
lum maculati sed et macule appellentur. sicut quibusdam ex gentilitate
conuersis scribit ap[osto]lus. Fuistis aliquando tenebre. Epulando
quippe non solum excedunt in quantitate et qualitate escarum ac potuum
sed etiam in ybis vanis superfluis prauis ne dicam detractorijs scur-
rilibus et lasciujs. id est iocis ludis cachinis dissolutio[n]ibus amif-
sionibusque temporis et omissionibus multis. Talibus clamat Iohel p[ro-
pheta]. Ergo uicini ebrii et flete et ululate omnes qui bibitis uinum
in dulcedine quia bibit de ore uero. Insuper uiciosam matrem uide-
licet gulam uiciosior filia luxuria sequi solet. Nonne uniuersi fi-
deles ad artem uiam ad p[ro]p[ri]am uersationem ad uitam coram al-
tissimo timorata tenent. Et quanto canonici in altiori gradu
spiritaliorisq[ue] statu sunt constituti. tanti pre uulgo p[ro]tuosiores
magisque sobrii et timorati consistere obligantur. Nemo sedis
erat seipsum ab unoquoque erigit deus iuxta exigentiam sue uoca-
tionis ambulet digne. Porro consuetudo praua que diuturnior
es incurabilior atque iniquior. Hinc ab exordio primitiue ec-
clesie sancti et beatissimi patres uicia carnis gulam ebrietatem lasciu-
iam ministris ecclesie districtissime rigorissime ac uerbis p[ro-
hibuerunt. ut de hoc in decreto multa habent. In canonibus
quoque ap[osto]lorum legitur. Episcopus aut presbyter aut diaconus alee seu ebrie-
tati deseruiens aut desinat aut d[omi]netur. id est deponatur. Subdia-
conus aut lector aut cantor si ista faciens aut desinat aut con-
uisione prouent. Hinc rursus dist. xxxv. inducit. An omnia a cleri-
cis uicium ebrietas quam omnium uiciorum fomes et nutritrix est. In
Agathensi quoque concilio Clericus quem ebriosum fuisse consti-
terit triginta dierum spacio a conuisione submoueat aut corporalis
subdat supplicio. Denique cunctis credentibus scribit et in

Et Canonicoꝝ

tingit apl's. Nō in comestationibꝫ z ebrietatibꝫ. Item qꝫ
Curam carnis ne feceritis in desiderijs. Et denuo. De-
bitores sumus carni non vt ꝑm carnē viuamus. Si enī
ꝑm carnem vixeritis moriemini. Hoc est quod sanctissi-
mus apostolorꝫ ꝑnceps hortat. Charissimi. obsecro vos
abstinere a carnalibus desiderijs que militant aduersus
animā. Qd̄ aut̄ vas ait electionis. Oportet episcopum
sobrium esse. castum non vinolentum ad vnūquemꝫ in
sacro constitutū ordine ꝑtinet. Prout sancti patres Am-
brosius z Augustinus fatent̄. Interea qꝫ rarum sit atqꝫ
difficile eos qui sobrietati non student castimoniam cō-
seruare ex verbis innotescit Hieronymi ꝑtestantis. Ec-
clesie ꝑncipes ac ministri qui delitijs affluūt z inter epu-
las pudiciā se seruare credūt: eijciendi sunt iuxta ꝑphe-
tam de domibꝫ spaciosis z lautis conuiuijs in tenebras
exteriores. Qui rursus differunt. Ventrīs ingluuiēs ad
luxuriā ꝑuocat z opus om̄e bonū dissoluit z vēter vino
estuans cito despumat in libidinē. Venter eꝫdem z ve-
recundiora sibiꝫuicē sunt ꝑꝑinqua vt ex vicinitate mem-
brorum considerationem intelligas vicioꝫ. Preterea sa-
cerdotibꝫ veteris testamenti quozꝫ sacerdotiū carnale fu-
it z typicū dñs iussit Leuitici ꝑmo. Vinū z om̄e quod
inebriare potest nō bibetis. quando intrabitis in taber-
naculū testimonij ne moriamini. vt habeatis sciaz discer-
nendi inter sanctū z ꝑphanū: quātomagis sacerdotibus
et ministris ecclie: quozꝫ sacerdotum ordo z status spī-
rituales sunt ac diuinis assidue occupati qui z quotidie
templū dei ingrediunt̄. Vitanda est omnis carnalitas
vinolentia ingurgitas z voluptas. Sobrietatem igitur
amplectent̄ que est mentis ac sensuū corporis z membrorum
custodia z tutela castimonie ac pudoris ꝑrectrix. pacis z
amicitię cōseruatricē. Ebrietas ꝑo in sacerdote z canone

Vita Sacerdotum

eo sacrilegiū est in alijs crimē. Sobrietas vitā nature p̄longat. vitā gr̄e fouet. vitā gl̄ie p̄meret. p̄portionatum z validū efficit corpus z cor p̄stat tranquillū ad p̄fectū sapientie ac p̄tutū p̄parat mentē ad vacandū diuini obsequijs ad gloriandū in hymnis z psalmis ad inherendū meditationibz sacris reddit idoneū. Canonici ḡ q̄ casto corpe mūdoqz corde iubent̄ oīpotenti seruire z cultui ei⁹ assiduo esse intēti hāc indefinēter seruent virtutē z sicut p̄tifer summus districte instituit. vīna si fortia sint temperent sibi: nec vnus aliū incitet ad potandū. Sz z summe z inuolabiliter caueāt ad haustus potare eq̄les qd̄ p̄sus bestiale ac fatuū est cū non p̄ueniat cōplexioni statui ve vnus qd̄ p̄uenit aut minus discōuenit alteri Postremo q̄ viciosum z enorme sit in aliquo p̄dictoz excedere patz ex eo q̄ summus p̄tifer p̄cepit reos in talibz ab officio b̄nficioqz suspēdi nisi cōmoniti resipiscāt. Vt si canonicorū p̄latus nō corripuerit ita agētes. vel si qd̄ absit in p̄tractis aut aliquo p̄tractoz p̄sonaliter peccet quātā dānatio iminet ei. sicut qz canonicis culpabilibz in p̄dictis nec tñ in vita hac recipientibus disciplinam.

Qualiter p̄hibitū sit clericis z ministris ecclie negociationi intēdere seu secularia officia vel cōmercia exercere. Articulus. VIII.

Secundū exigentiā finis disponēda sunt media. Si nis nāqz necessitatē ip̄onit his q̄ ordinant̄ in ip̄m. Cū igit̄ iuxta p̄habita ad hoc institut⁹ p̄uisus atqz dotat⁹ sit stat⁹ canonicorū vt q̄eta pura z libera mēte vacent ac seruiāt creatori. z cū meritis suis z p̄cibz reconcili ent p̄piciūqz exhibeāt tam sibi q̄ eis quoz elemosynis atqz stipēdijs sustentant̄ Hinc eis p̄hibent̄ occupatiōes

Et Canonicozum

et actus q̄ directe ac vehementer impediūt a p̄tacta men-
tis vacatione q̄eta a pura adhesionē cū deo ab interna li-
bertate circa diuina q̄ exonerat a curis mūdānis seculari-
busq̄ negotijs. Hec aut̄ sunt negociatio q̄ ordinat̄ ad lu-
crum terrenū mundana cōmertia secularia q̄z officia. p̄ q̄
oīa cor̄ valde disp̄git ad externa implicat̄ terrenis z a spi-
ritalibz ac diuinis retrahit̄. Quo d̄ ait ap̄l's. Nemo mi-
litans deo implicat se secularibz negotijs. Un̄ in gestis
Carthaginensis fert̄ cōsiliū Nicasius ep̄s dixit. Credo
suggestionē meā sanctitati v̄re placere z displicere vob̄
vt q̄ seruiūt deo z annexi sunt clero: ad actōes vel āmini-
stratiōes aut p̄curatiōes domoz accedāt. Gratian⁹ ep̄s
dixit. Ep̄loz statuta sunt. Nemo militans deo implicat
se secularibz negotijs. Propterea clerici sint sine auctori-
bus domoz aut auctores domoz sine officio clericorū.
Preterea ad hec p̄banda pl̄ima inducunt. xiiij. questioe
Ut illd̄ Terraconēsis cōciliū Canonū statutis firmatū
est vt q̄cunq̄z in clero esse voluerit emendi vilius z ven-
dēdi carius studio nō vtaf̄. alioq̄n cohibeat̄ a clero Hic
sc̄ta synodus Nycena instituit. Qm̄ multi clerici auari-
cie turpia lucra sectātes diuinū p̄ceptū oblit̄i sunt. Sta-
tuit hoc sc̄m p̄ciliū vt si q̄s inuētus fuerit post hāc diffi-
nitionē vsuras accipe aut ex q̄libet tali negotio turpia lu-
cra sectari vel spēs frumentoz ad septuplū dare. Dis q̄
tale aliqd̄ conat⁹ fuerit ad questū deiciat̄ a clero z alien⁹
habeat̄ ab eccl̄astico ḡdu. Hinc ait. Gelasi⁹ papa Cle-
rici ab idignis questibz nouerint abstinendū z ab oī cu-
iuslibet negociatiōis ingenio z cupiditate cessandū. In
q̄cunq̄z ho sint ḡdu si cessare noluerint mox ab eccl̄asticz
officijs cogēdi s̄t̄ abstinere In p̄cilio q̄z Martini pape
p̄cipit Si q̄s oblit⁹ timorē di fenerauerit vl' cētēsimā ex-
egerit aut ex q̄libz negotio turpe lucz q̄sierit: aut p̄ diuer

D

Vita Sacerdotum

fas spēs vini aut frugis vel cuiuslibet rei emēdo vel ven-
dēdo incrementa suscepit a gradu suo deiect⁹ alicuius ha-
beat a clero His resonat illd Melchiadis pape. Decre-
uit sc̄ta synodus nullū deinceps clericū possessiones con-
ducere aut secularib⁹ se negotijs pmiscere nisi ppter curā
pupilloꝝ aut orphanorū atq; viduarū. Aut si ep̄s ecclia-
sticarū rerū sollicitudinē eū h̄re p̄cipiat qz z alia sc̄ nego-
cia secularia z alia eccliaistica Interea q̄ sunt negocia ista
cleric⁹ interdita circa finē tertij decretaliū ex Lateranenē
p̄cilio dedarat. **M**ltā sc̄ inq̄t sc̄laria negocia ex q̄b⁹ pau-
ca pstringem⁹ ad q̄ p̄tinēt ois carnal' cōcupia. Et q̄cqd
plus iusto appetit hō turpe ē lucz. Munera iniuste acci-
pe aut dare p̄ aliq̄ sc̄larī q̄stu p̄cio aliquē p̄ducere p̄ctio-
nes lites vel rixas amare in placitis sc̄larib⁹ disputare ex-
cepta defensiōe orphanorū aut viduarū. Cōductores aut
p̄curatores eē sc̄larīū rez turpis s̄bi aut facti esse iocula-
toꝝ aut iocū sc̄larē diligere aleas amare ornamētū incō-
ueniēs statui suo q̄rere. in delicijs viuere. velle gulā aut
ebrietatē canes v̄l aues seq̄ advenādū. z q̄buscūq; vanis
aut supfluis iteresse. Ecce ista hisq; s̄ilia m̄stris altaris
dei z monachis oīno interdiciunt⁹. Hic in ap̄loꝝ canonib⁹
p̄tinēt. Ep̄s aut sacerdos aut diacon⁹ neq; sc̄lares cu-
ras assumat. Alexand⁹ q̄. iij. s̄b̄ iternatiōe ait anathema-
tis phibemus ne monachi vel clerici cā lucri negocienē.
Hiero. q̄z negotiatoꝝ inq̄t clericū z ex iope diuitē factū
atq; ex ignobili glōsuz q̄si q̄sdā pestē fuge Itaq; sacerdo-
tes z clerici phibēt sc̄larīū negotioꝝ eē p̄curatores. Hic
in decreto. cap. xij. q. iij. Nicola⁹ papa affirmat. Perue-
nit ad sc̄tam synodū q̄sdā ex clero p̄t turpe lucz maiorū
possessionū p̄ductiōes z sc̄lares cās assumere. Decreuit
sc̄ta synodus sc̄ta deinceps nullū sacerdotē aut clericū vel
monachū cōducere possessiones aut pmisceri secularib⁹

Et Canonicoꝝ

Peruratioibus nisi forte q̄ legibꝫ ad minorū etate tutelā
aut orphanoꝝ vel viduarū inexcusabiles necessitates at
trahantꝫ, aut ep̄s ecclesiasticarū rerū gubernacula eis com
miserit. Itaqꝫ put frequēter tangit in decreto quedā ex
tant negocia cūctis illicita vtpote q̄ fieri nequeūt absqꝫ
culpa sicut vsura et symonia. Quedā hō sunt q̄ raro et dif
ficulter queunt fieri sine pctō vt p̄tracta negocia. A q̄bus
cur abstinendū sit clericis et ministris ecclie compēdiōse
tangit **T** homos in. ij. q. lxxvij. dicens. Clerici abstine
re debent nō solū ab his q̄ in se mala sunt s̄ etiā ab his q̄
sp̄m h̄nt malū quā habz negociatio qm̄ ordinat ad lucꝫ
terrenū cuius debēt clerici eē cōtempiores. Sc̄do p̄pter
frequētia negotioꝝ pctā. Tertio qm̄ p̄ negociationem
implicat animꝫ secularibꝫ curis et retrahit a diuinis. Hic
secūs martyr et p̄sul **E**yp̄anus cām hoꝝ assignans fatef.
Qui diuīo sunt sacerdotio honorati atqꝫ in clericōꝝ mi
nisterio cōstituti nō nisi altari ac sacrificijs deseruire pre
cipi et lectionibꝫ sacris debēt vacare. Ecce ex his constat
ad quā p̄tuosam q̄terem spiritalē et exēplarē vitā teneant
canonici q̄ non solū a malis s̄ insup ab oī sp̄e malū et a vi
cioꝝ occasionibꝫ p̄hibentꝫ. ab oī q̄z sensualī affectiōe a de
litijs seculi a pōpa et mūdano ornatu. imo vanis atqꝫ su
p̄fluis factis ludis iocis interesse simplr p̄hibentꝫ. Hinc
eis p̄cipit ne mimis et ioculatoꝝ aut histrionibꝫ sint in
tēti et ne ad taxillos aut aleas ludāt nec talibꝫ ludis assi
stant sicut de hoc sequenti articulo magis tangetur.

Canonici et in sacris ordi

nibus cōstituti debēt mimos et ioculatoꝝ ac histriones
vitare. ludūqꝫ aleaz ac taxilloꝝ atqꝫ tabernas. **Ar. lxxij.**

Vita Sacerdotum

Ministros ecclesie quos a seculari vita et moribus differre oportet necesse est maturitati morum ac probitati vacare. Punctio atque diuino timori operam dare: sicque in respectu altissimi orationibus ac psalmodiis atque pnie actibus inherere ut propriis ac fundatorum et benefactorum suorum excessibus et peccatis satisfaciatur deo. Idcirco cauere iubentur ea que punctio maturem deuotionem dissipat. Dissolutio enim inducit et seculares generat timores ut sunt familiaritates exercitia ludii et iocum mimorum et ioculatorum ac histriionum uisitatio tabernarum pmesationes et luta diuina lusus alearum et taxilloz. quibus multa enormia diuncta sunt uicia: ut patebit. et ex amore procedunt pecunie auariciaque concernunt. Interea ut fundametalius euidentius ac certius innotescat quomodo canonice et ministris ecclesie interdum liceat ludere: et que ludi eis sint liciti. Aduertendum quod Thomas scribit in. ij. ij. Durandus quoque in summa sua. Joannes in summa professorum et alij discorditer asserunt. Quomodo homo indiget corporali refocillatione que et somno quod non ualet continue laborare. Sic in anima indiget uirtutum recreatione atque solacio quod fit per aliquod seruum aut opera in quibus non intendit necque requirit nisi delectatio animalis. Et hec serua aut opera uocata sunt ludicra et iocosa. Circa que tria sunt obseruanda. Primum est ut delectatio talis non grauet per seruum aut facta in honesta turpia aut nocua alicui. Secundum est ne grauitas seu deuotio cordis nimis resoluat per talia. Tertium ut iocus seu ludus existat ueniens ex parte persone et loci ac temporis alijque que seruum circumstantijs debite decoret. Virtus autem per quam homo ita decet se habet in ludis secundum philosophum. Ethic. eutra palia uocant. Porro si ludo admisceantur uerba aut facta turpia. lasciuia. nocua. scandalifera. mediosa graue peccatum est et frequenter mortale: imo affectus ad ludum et iocum posset esse tam imoderatus dissolutus et uehemens quod esset mor

Et Canonicoꝝ

tales pctm̄ quibus ludus in se nō esset nisi pctm̄ veniale Ex
his elicit̄ q̄b; z q̄n ac qualiter liceat ludere. Illis plane
ludere licet mō p̄fato q̄ spiritualib; aut corp'alib; exercitijs
bonis insistūt vsq; ad rōnabilem fatigationē nō aut̄ his q̄
loquacitati z ocio vacāt q̄ risus z dissolutiōes admittūt
q̄tidie q̄ lauta agunt iuuia. z in eis p̄ verba cāchinnoſ
dissolutiōes imoderantiasq; excedūt. Grauius igit̄ pec-
cāt z intolerabilia p̄merent̄ supplicia m̄stri ecclie p̄fer-
tim canonici atq; in sacris ordinib; p̄stituti q̄ cum q̄tidie
ea q̄ dei sunt cursorie agāt horas festināter p̄soluāt. imo
de diuino officio se celeriter nimis expediāt. Deinde ea
q̄ carnis sunt expleāt diligēter z laute ac morose reficiant̄
suasq; habeant p̄solatiōes in multis. z tñ q̄si assidue seu
freq̄nter refectiōe p̄pleta aut alijs horis ludis vacant io-
cisq; imozant̄ aut etiā qd̄ enormi⁹ est ad taxillos seu ale-
as ludūt aut ludis illis intersunt cōicantes z fauētes lu-
dentib; seu in lucro z dāno ipsoꝝ participātes. Certe isti
nō hnt̄ rōnabilem cām ludēdi s; potius horis q̄b; ludūt
deberēt sua deplozare pctā z t̄ps qd̄ in alijs vanis recre-
ationib; ociositatib; fabulatiōib; risib; infructuose imo
et viciōse p̄sumūt recupare p̄ posse negligētias q̄z z defe-
ctuositates q̄s diuinū soluendo officiū incidūt z cōmit-
tunt deflere. Hi insup̄ nimium suis ludis imozant̄ z iocis
z deuotionē maturitatēq; cordis si quā pauloante habe-
bant totaliter dissipāt z corrumpūt. Heu q̄ p̄iculosa ē
taliū vita q̄ p̄dita atq; dānabilis q̄ p̄o eo q̄ p̄randio fa-
cto z cena cōpleta deberēt ad cameras suas redire aut li-
berarias intrare z sacris lectiōib; saluberrimisq; consi-
derationib; esse intenti. put̄ sc̄tus loq̄tur Cyprianus se ad
exteriora oīno effundūt ad carnalia z mundana solacia
intimozate exponūt ac varijs modis p̄ciosissimū temp⁹
suis indultū inutilissime ac lamentabilissime pdunt. sue

Vita Sacerdotum

vocatiōis statū nō attendētes nec consciās suas corā deo
discutiētes imo ad q̄ quāta z q̄lia teneant vix vnq̄ debi-
te efficaciterq̄ p̄santes. De talibz ait electus dei Bern.
In solentia clericoz vbiq̄ terraz turbat eccliam z mole-
stat alienis nimirū laboribz locupletantē comedūt fruct⁹
terre absq̄ pecunia z pdit quasi ex adipe iniqtas ipsoz.
Mens q̄ppe assueta delitijs nec exulta disciplis mltas
h̄it sordes. Quātos videm⁹ q̄ nō ch̄o dño s̄ suo deser-
uūt v̄tri atq̄ i mltis eoz fornicatio regnat q̄ puritatis
ac toti ipuro corde z sordido corpe m̄strātes nō verent⁹
iuxta se stare angelum dei q̄ secet eos medios z dispdat.
Preterea sicut i sūma sua Durādus p̄seq̄tur. Ludus q̄
fortune inicit vt ē ludus aleaz nō p̄t p̄ pecunia fieri nisi
sex p̄currāt. Primū est p̄gruitas p̄sone. clericis nanq̄ in
alea ludere nō licet. Vñ aleator publicus z vsuri⁹ repe-
lunt a dignitate obtinēda. nō obstāte p̄suetudie s̄ria. ex-
tra de excels. p̄. Inter dilectos. In b̄nficio tñ obtēto p̄t et
ep̄s grām facere si se corrigat. als de iure dz deponi. xiiij.
q. iij. Si q̄s. z ca. q̄uo. Scdm ē p̄gruitas materie qz p̄
esculēto z poculēto aliq̄ mō ludere licet loq̄ndo de ludo
laudabili iuxta p̄habita. ita q̄ n̄ intēdit nisi rōnabile sola-
tū z nō lucz. T̄o tertiū est finis vt nō p̄pter auariciā s̄ re-
creationē exercea. Quartū est mēsurā qz nō licet ludere
vltra solidū vnū etiā si ludens sit multū diues: ca. de reli-
giosis. Quintū ē p̄gruitas t̄pis vt nō t̄pe luct⁹ aut p̄nie
vel cōionis fiat. Sextū ē p̄gruitas mōi vt fiat sine dolo
nec q̄s s̄ legē faciat ludi nec aliū puocet ad ludēdū. Ad-
uertāt hec clerici ad tantā execrationē impietatē isaniāq̄
plapsi vt nō obstātibz sacris canonibz z decretis audeāt
z p̄sumāt publice taxillare z desiderio lucri turpissimi ad
taxillos z aleas instar lusoꝝ seculariū ludere cū tñ ad lu-
cratoꝝ restitutionē seu in pios vsus cōuersionē penit⁹ se

Et Canonicozum

neant nec aliter pnt saluari sacramentaliter ve absolui tog
quoqz tamen grauiſſima crimina in hmōi ludo conſiſtāt
q̄ Raymūdus Hoſtienſ Joannes z alij mlti enumerāt
et infra forſan tangēt Reſipiſcāt ergo miſerrimi z diuī
ni penſent rigozē iudicij intolerabilia q̄z tormēta infernē
que paulo poſt incidēt irrecupabiliter niſi iam non ſoluz
deſiſtant ſ; z condignos agant penitentie fructus.

Introduccio variarū cōſi

derationū ſalubriū ex q̄to vniuerſi fideles p̄ſertim mini-
ſtri ecclie contēnere debēt oēm ſup̄fluitatē z vanitatē lu-
doꝝ iocoꝝ z delectationū inaniū. Articulus. X.

Sicut reſtatur beatiffimus p̄nceps apoſtolorum.
Chriſtus paſſus eſt pro nobis relinquens nobis
exemplū vt ſequamur veſtigia eius Ideo qui ſe in
chriſto manere debet ſicut ille ambulauit z ipſe ambula-
re. Etem membra ſuo debent capiti adherere z confor-
mari. Chriſtus aut in ſeculo iſto ſuſpiraffe: ingemuſſe
plozaffe infremuiſſe q̄ ſpiritu legit nuncq̄ autem iocaffe
riſiſſe: luſiſſe. Eius ergo maturitatem ſerioſitatē: dilige-
riam quantū humana p̄mittit fragilitas ſequi debemus
quemadmodū ipſe iuſſit. Qui mihi miniſtrat me ſequa-
tur. Et ruruſ. Qui odit animā ſuā in hoc mundo: id ē
per modum odientis caſtigat affligit refrenat in vitam
eternā cuſtodit eā. Hinc in Eccliaſtico ſcriptū eſt. Poſt
concupiſcētias tuas non eas z a voluptate tua auertere
¶ Primum igit ad voluptatū vanitatū z diſſolutionū aſp-
nationē inducēs eſt cōſideratio ſuſcep̄tionis xp̄i q̄ ſuis de-
xit diſcipulis. Exemplū dedi vobis vt quemadmodū ego
fec̄i ita z vos faciatis. Hinc ſc̄tus fateſ Hieron. Nō eſt

Vita Sacerdotum

possibile iam gaudere cū seculo z postea regnare cū ch̄o
Hinc Salomō dixit. Risum reputavi errorem: z gaudia
dixi cur frustra decipis. Scdm̄ est cōsideratio loci vite p̄
sentis. Sumus em̄ in seculo isto tanq̄ in graui exilio in
valle lachrymarū in domicilio erūnarū in regione vmbre
mortis in regno dissimilitudinū in pegrinatōe via z carce
re. Hecirco suauissimū est in h̄mōi loco delitijs velle af
fluere vanitate resolui risu z ioco laxari: imo q̄ in seculo
isto expetit diuitijs delitijs atq̄ honorib̄ prosperari ip̄o fa
cto p̄dit se esse nō pegrinū aut exilē: necq̄ patrie celest̄
amatores s̄ ciuē z filiū babylonis seruū iniquitatis viato
rem p̄ditionis. Hinc loq̄tur Hierē. p̄ha. Usq̄q̄ deli
t̄ijs dissolueris filia vaga z p̄hana rēruit cōsolari anīa
mea. Itēq̄ p̄ha. Heu mihi qz incolatus me⁹ plōgat⁹
est. Atq̄ de sc̄tis veteris testamēti seu legis nature testa
tur Apl̄s. Cōfitēres qz pegrini z aduene sunt sup̄ terrā
A p̄nti q̄ exilio feruide z frequēter suspiremus ad glorio
sissimā illā patriā btōz z gaudia mundi tanq̄ eterne po
cula mortis abhorream⁹ cū ap̄lo sc̄to dicētes. Mihi at
absit gl̄iari nisi in cruce dñi mei iesu ch̄i: p̄ quē mihi mū
dus crucifixus est z ego mūdo. Tertiu⁹ cōsideratio picu
loz q̄b̄ expositi sumus. Versamur nāq̄ z ambulamus
indefinenter in medio laqueoz: z in campo seculi huius
innumerabiliū inuisibiliū atrocissimoz callidissimozq̄
hostiū mltitudie vndiq̄ circūuallato z pleno quoz ma
nus z rabiem euadūt paucissimi. Incerti em̄ sumus an
p̄uersatio nostra placeat deo an finalit̄ sim⁹ dānandi an
p̄ctā nr̄a sunt nobis indulta z scimus q̄ districtissimū ac
metuendissimū iudicē a q̄ iudicabimur cito grauit̄ mlti
pliciterq̄ offendim⁹ q̄ itē q̄tidie sepe peccam⁹ atq̄ ad
vicia sim⁹ p̄clues. q̄ oia si digne p̄pendim⁹ nō iocari ac
ludere s̄ gemere ac lugere placebit. z cū Salomone fate

Et Canoniorum

bitur. Melius est ire ad domū luctus quā ad domū con-
uiuī. In illa enim videlicet in domo luctus finis cunctoꝝ ad-
monet hoīem et viuens cogitat quod futurū sit. Quartū est
consideratio vniuersoꝝ maloꝝ tam culpe quā pene quā quoti-
die fiunt in mūdo. quod scilicet tam multa et magna facinora in-
cessabiliter fiūt in seculo quod creator omnipotens a suis creaturis
tam multipliciter atque enormiter omni hora inhonorat quod as-
sidue tot aīe pereūt eternalit̄ quod tot et tante tribulationes
erumne. inopie. desolationes: oppressiones: merores con-
tingūt incessanter atque insunt hominibꝫ et proximis nostris ac
christi membris quos si diligimꝫ tanquam nosipsoꝝ debemꝫ utique
compaties sicut nobismetipsis pati optaremus in casu
consilii. Certe quod hec rite ppendit cum Hierem. dicere poterit.
Quis dabit capiti meo aquas et oculis meis fontem
lachrymarū et plorabo die ac nocte. Si samuel tantū
ac grauius deplorauit Saulem et Hieremias destructi-
onem hierusalem. Paulus quoque quosdam Corinthioꝝ quosdam et qua-
liter deploranda sunt omnia mala preacta. Compatiamur igitur
proximis nostris afflictis tentatis periclitantibus et desolatis.
Quintū est multitudo et magnitudo nocuimentoꝝ quod de-
lectationes inferunt homini. nam prouant homines omni charismate
gratiarū quod et Salomonē insatiauerunt et etiā traxerunt ad
diuini transgressionē precepti et mentē vehementer excecāt
atque in malis obdurāt: imo damnationē mereant eternā.
Item breue est quod delectat: eternū quod cruciat. Quis pro
voluptatibus noctis unius vellet tota die sequente in arden-
te iacere fornace. Cur ergo auidemꝫ peccare mortalit̄ cum
pro vno mortali peccato pena infligat eterna incendij infer-
nalis. Sextū est vilitas feditas ac brutalitas carnalium
voluptatū propter quas homo maxime vituperat deos angelis
dissimilis reddit ac bestiis transformat. Vnde de carnalibus
exponit illud Iohelis. Computruerunt lumina in stercore

E

Vita Sacerdotum

tuo. et quod ait Psalmista. Homo cum in honore esset non intellexit copatus est iumentis insipientibus. Insuper voluptatibus carnis et mundi multe amaritudines sunt admixte suntque sumptuose et sepe cum grandi periculo acquirunt laboriose parant easque penitudo percomitant. Pro Salomon loquitur Adulescentia et voluptas vana sunt. Item dixi vadam et affluam delictis et fruam bonis et vidi quod hoc quod esset vanitas. Itaque in tempore isto nobis ad penitendum si non ad iocandum et ludendum indulto actibus penitentiam a cordis dissolutioe vanitate et immemorata relaxatioe spiritus abstinere.

De cōdecēti vestitu eccle-

siaſticoꝝ p̄sertim canonicorū et de multiplici eorū excessu in vestibus. et de cupiditate eis vitanda. Articulus. XI.

Quanto ministri ecclesie tenentur pre laycis esse virtuosiores eo debent pre illis esse in vestitu simpliciores humiliores et exemplariores. Implereque debent quod in Ecclesiastico legitur. In vestitu ne gloriaris unquam. imo quicquid intuentium presertim feminarum oculos et corda potest scandalizare ac libidinosè mouere omnem videlicet curiosum ornatum et apparatus pompaticum tenentur omnimode precauere. Specialiter cum non de eis dicitur sed de omni quod credente sancti patres Hieronymus et Chrysostomus testentur. Vir autem mulier se ornans et suo ornatu in se hominum oculos puocans etiam si nullum malum inde sequatur: tamen eternum supplicium patietur: quia venenum prebuit si fuisset quod biberet. Si hoc tam mortale est in vulgaribus: quanto iniquius est in ministris ecclesie quod precipue obligant ceteras edificare personas. Cur ergo incedunt tam completè et culti ut sponsæ. putat sanctus Bernardus. Respice eminens quomodo incedunt ornati tanquam sponsa procedens de thalamo suo: ut si a longe videris talium quenquam. potius putes sponsam.

Et Canonicoꝝum

¶ sponſi paranimphū. Certe ſm ſanctoꝝ patrum doctri-
nam iubent ſimplici veſtitu eſſe contenti. Interea diui-
nus ait Apoſtolus. Nolite conformari huic ſeculo ſ; re-
nouamini ſpū mētis veſtre. Canonici igit̃ & ſacerdoſ
ab om̄i curioſitate pompa ſupfluitate vanitate. laſciua
veſtium hoim mundanoꝝ debz cauere put ſancti docto-
res ac preſules Baſilius atq; Iſidorus docuerūt. Sed
iam ſup hac re canones & ſtatuta ex diuina inſpiratione
editi ppendant. Legit̃ nanq; in ſeptima ſynodo et habe-
tur in decreto. xxi. q. iiii. Om̄is iactantia & ornatura alie-
na eſt ab ordine ſacro. eoſq; epiſcopoſ & clericoſ q̄ ſe cla-
riſ & fulgidis veſtib; ornant emendari oportet qui ſi in
hoc pmanſerint ephithimio tradant. Similiter eoſ qui
vnguentis vtunt̄. Impij quoq; deridētes eoſ qui vilib;
et religioſis veſtibus amicti ſunt p ephithimū corrigantur
Præſtinis em̄ tempoꝝ om̄is vir ſacratus hoc eſt in ſa-
criſ ordinib; conſtitutus cum mediocri & vili veſte con-
uerſabatur. Omne quippe qd̄ nō propter neceſſitatem
ſed ppter venuſtatem accipit̄. elationis habet calumniā
ſicut magnus ait Baſilius. Inſup Zacharias papa in-
ſtituit. Epi pſbyteri dyaconi indumentis ſecularib; non
vtant̄ ſ; veſtib; ſuo ordini congruentib;. Neq; dum am-
bulauerint in ciuitate aut in via aut in plateis ſine operi-
mēto ambulare pſumāt niſi in longo itinere: qz ſicut mu-
lier ozans in ecclia non velato capite deturpat caput ſuū
Iuxta Aplm. Ita ſacerdoſ ſine operimēto euntes de-
turpant ſacerdotiū ſuū. Qz ſi temere pſumpſerint cōtra
ſtatuta hec agere cōione puent̄ donec que ſtatuta ſunt i-
pleant. His conſonat qd̄ ait Innocentius papa ſc̄d̄s.
Precipiemus inq̄t vt tā epi q̄ ſacerdoſ & clerici in ſta-
tu mētis i habitu corpis deo & hoib; ſtudeāt cōplacere &
nec i ſupfluitate v̄ ſciſtura aut colore veſtiū nec i tōſura

Vita Sacerdotum

aspectum intuentium quorum forma et exemplum esse debent
offendant sed potius quod eorum deceat sanctitatem obseruent.
Hinc beatus ait Bern. Res pauperum non pauperibus dari
sacrilegij crimen est Porro facultates ecclesiarum sunt primo
niam pauperum et sacrilega crudelitate eis subripit quicquid sibi
ministri ecclesie ultra simplicem victum accipiunt et vestitum Nec
enim ordinavit deus his qui euangelio seruiunt de euangelio
querere diuitias vel ornatum sed vivere ex eodem ut sint contenti
corpore alimeto nec gule irritamenta nec incerta querant li
bidinis et quibus tegant non quibus ornent accipiant. Sed
quoniam necessarijs poterit esse contentus qui eo animo introiit ut
stipendia cleri in usus voluptatis. curiositatis. vanitatis
congreget seruet et expendat Hinc rursus ait illuminatus
Bern. Clamant nudi clamant famelici et querunt dice
tes Nobis fame et frigore miserabiliter laborantibus quod con
ferunt tot mutatoria vestimentorum vel extensa in partibus
vel plicata in matricibus. nostrum est quod effunditis nobis cru
deliter. subtrahit quod inutiliter et inique expenditis. habe
tis o curiosi qui delectemini et qui sustentemur non inuenimus
nos miseri. Denique iustus ac sapientissimus deus condidit
ista terrena in communi omnium indigentium usum quatenus unus
quisque secundum sui status decentiam inde utatur Ita quod temporalia bona
optum ad usum debent esse communia quibus optum ad ius seu
tytulum possidendi aut derogandi ac dispensandi quedam qui
busdam sunt propria put in. ij. ij. scriptus determinat Thomas.
Quod si unus in suum usum convertit superflue seu quod sibi re
seruat auare. Et item quod sibi acquirit imoderate hoc subtra
hit alijs presertim egenis et furti seu rapine incurrit peccatum
imo et grauem crudelitatem. put wilhelmus Parisiensis et Ul
ricus declarant. Hinc beatus patris Ambrosii prestat quod et in de
creto habet dist. xxvij. ca. Sicut hi. Nunquid iniquus est deus
ut nobis tam inequaliter distribuat vite subsidia ut tu quidem

Et Canonicozum

sis affluens et abundans alij aut egentes. An potius se
circo sic accidit: quia et tibi voluit deus benignitatis sue ex
pimenta conferre et alium per virtutem patientie coronare. Tu
ergo susceptis dei muneribus et in sinu aut usum tuum reda
ctis nihil iniquum te reputas agere si subsidia vite multorum
solus obtineas aut reserves. Quis enim tam iniustus tam
avarus quam qui multorum etiam pauperum alimenta suum non tamen modo
usum sed et abundantiam ac delicias facit. Neque enim mino
ris est criminis habere tollere quam cum dare possis et abun
das indigentibus denegare. Esurientium panis est quem tu
detines nudorum vestimentum est quod reducis: miserorum re
demptio et absolutio pecunia quam in terra defodis aut in
scrinio claudis. Tantorum ergo te scias bona invadere quibus
vales et non vis prestare. His per omnia consonat quod mag
nus ait Basilus. Si tibi inquit fateris divinitus pue
nisse temporalia bona an iniustus est deus inequaliter res ipsas
nobis distribuens cur tu abundas ille vero medicat. Ni
si ut tu bone dispensationis merita consequaris. ille videlicet
pauper patientie bravibus decoret. Famelici panis est quem
tu detines. nudi tunica quam in conclavi servas. discalcia
ti est calcium quod apud te marcescit indigentis argentum quod
possides inhumatum aut clausum. Scarcum tot indigentibus
iniuriaris quam dare valebas. Aduertat hec domini nostri ca
nonici quibus nec unum beneficium competens sufficit. Ponderet
hec quod torvestes preciosas seu pellibus foderatas in cameris
habent iacentes quod aurum sibi et argentum thesaurisunt. aut li
bidinose et sumptuose vivendo consumunt. Attendant
quam iudici summo reddere poterunt rationem cuius membra
fame siti nuditate et frigore permittunt affligi quibus nec hospi
tium prebent aut lectum. Itaque sicut in summa preteritum ac vici
orum inducitur. Ministri ecclesie circa vestitum multipliciter
graviterque offendunt. Primo in nimia vestitum pretiositate.

E 3

Vita Sacerdotum

Secundo in mollicie. Tertia in curiositate. Quarto in multitudi-
tudinē eorundē cū dicat beatissimus Joannes bapti-
sta. Qui habet duas tunicas id est vnā nō necessariā det
nō habēti. Vitanda sunt q̄ canonicis et ministris ecclie
circa vestes vestiumq; ornat⁹ q̄ supra quarto sunt tacta
capto vt scz ferat vestimēta desup clausa nō nimis lōga
nec nimū breuia nec pānis rubeis viridibusve vrant. et
cetera illo capto phibita sunt vitāda. ¶ Postremo legit̄
inter miracula glorioſi Hieronymi q̄ q̄dam presbyter
Cardinalis noie Andreas defunctus fuerat eternaliter
p̄demnandus nisi sc̄tus Hieronym⁹ impetrasset aie ei⁹
reductionem ad corpus ad penitendū et satisfaciendū in
vita p̄nti et presertim ob hoc q̄ i vestitu p̄fatis modis ex-
cessit q̄ tñ Cardinalis alias fuit vir castus et multis p̄dē-
tus cōmendabilibus punctis.

De cōmunicacione femine cō- mōrent demptis p̄pinq̄is et vetulis. Art. XII.

Experientia ē veritatis mgr̄a ꝛcirco q̄ experientia
docet qd̄ necesse est multipl̄r p̄probari. Porro q̄
multa atq; enozmia scelera q̄ nocētissima scādala
q̄ lamentabilis ac deflenda deformatio et ruina nascant̄
ex cohabitatiōe mulierū cū sacerdotib; atq; canonicis ex-
perimētaliter et ad oculū innotescit ita vt iā a capite vsq;
ad pedes quasi nulla sit sanitas ꝛ sicut Osee p̄ph̄a pre-
dixit. Fornicatio et adulteriū inundauerūt. Vñ certissi-
me p̄t̄ q̄ piculosa et cauta vitāda sit cohabitatio illa q̄
p̄sultissime et rōnabilissime sancti patres in synodis mul-
tis ac summi p̄t̄ifices dyocesani q; epi phibuerint eam.
Quo aut̄ frequētius ac districtius et ab eminentiorib; pre-
latis phibita est eo iniqui⁹ est maiorisq; p̄emptus aus-

Et Canonicoꝝ

negligentie inclusiuū eam non euitare. Tangenda sunt
autē et cōmemoranda hinc aliqua generalū concilioꝝ
ac summoꝝ decreta pontificū ad mōstrandū q̄p̄ serioſiſſe
me sancti et discretissimi patres preactā cohabitatiōem
abhoruerunt phibuerunt ac funditus exterminare co
nati sunt. Deniq̄ circa hoc plene legit̄ prouidiſſe. **Ma**
guntinēſe conciliū precipiendū est inquiring vt nullus ſa
cerdos aut clericus feminas de quibus suspitio eſſe poteſt
retineat. Sed nec illas quas canones concedūt videlicet
matrē amitā et ſozorē qm̄ instigare diabolo etiā in ipſis
ſcelus eſſe ppetratū reperit̄ aut etiā in pedissequis earū
dem. **Verūtamē** rigor decreti iſtius postmodū eſt laxat̄
cōſuetum ad pſonas multū p̄p̄inquas aut vetulas ſup̄ qui
bus naturale fedus aut etas nō ſinūt ſiniſtrū quid ſuſp̄
cari. Hinc **Innocentius** tertius cuidā ſcribēs episcopo.
Cum clericis inquit nō p̄mittatis mulierculas commo
rari niſi forſan de illis pſonis exiſtant in quibus naturale
ſus nihil ſeui criminis ſuſpicari p̄mittat. Hinc b̄tiſſim⁹
papa **Brego.** **Volumus** ait ſacerdotibus phiberi ac cleri
cis ne cū mulieribus p̄uerſent̄ aut demozent̄ exceptis dūta
rat̄ matrē ſozorē et c. In rigiſtro q̄z diſſeruit. **Legit̄ q̄ bea**
tus Aug⁹. nec cū ſozore habitare p̄ſenſerit dicens. **Que**
cū ſozore mea ſunt ſozores mee non ſunt. Docti igit̄ viri
cautela magna nobis debet eſſe iſtructio. **Denuo** ait ſan
ctus **Bregorius** qd̄ etiā in **Decreto** diſt. lxxxj. habetur.
Oportet ſacerdotes quibus populus dei cōmiſſus eſt cum
magna p̄ſtantia vigilare ſup̄ dñicas oues ne a demonibus
dilanent̄. **Neq̄** ſilere in hoc debeo qd̄ cū ingēti triſticia
dico. **Nam** ſacerdotes cū mulieribus habitare p̄ſpicio qd̄
nephariū eſt audire aut dicere et p̄tra canonū ſanctoꝝ
ſtatuta. **Ubi** em̄ fuerit cohabitatio talis non deerūt ſti
muli hoſtis antiq̄ **Id** inducendi ſunt ne inuiſibilis hoſtis

Vita Sacerdotum

fraude decipiantur quatenus iuxta Apłm nō vituperet ministeriū nostrū. Lauere em̄ ab illicitis nos sacerdotes oportet vt manus valeam⁹ mūdās ad deū leuare q̄ ait. Sancti estote qm̄ ego sc̄tus sum. Si hō q̄s p̄sumpserit alit̄ agere sacerdotij p̄uet honore. In sup. xxxij. ex gestis sancte synodi Nycene inducit. Interdixit per oīa sc̄ta synodus nō ep̄o nō p̄bytero nō dyacono nec subdyacono necq̄ alicui oīno q̄ in clero ē licere feminā subintroductā habere. i. non habitare cū femina quāmodū in rubrica exposuit Gratianus nisi cum matre v̄l sorore aut amita aut cū p̄sonis q̄ fugiant suspitōes. Hoc ip̄m in Carthag nensi iussum fuit Galio. Hinc ait Siricius papa. Feminas nō alias in domib⁹ clericorū patimur esse nisi eas tm̄ quas p̄pter solas necessitudinū causas habitare cū eis dē synodus sc̄ta Nycena pmisit. Preterea non tm̄ cohabitationē s̄ incautā q̄z z suspectā visitationē z allocutionē mulierū sc̄ti patres p̄sus phibuerūt. Hinc in sexta synodo p̄tinet. In omnib⁹ p̄uenit obseruari vt nō nisi certo et cōgruo loco ac tpe clericus mulieri loquat̄ quatenus om̄is nefanda suspitio excludat̄. Certe solū ad solā accedere nulla ratio religionis pmittat. Hinc demū in sexta synodo Affricana habetur. Clerici seu continētes ad viduas vel v̄gines non accedāt nisi iussu aut pmisso ep̄orū aut p̄byterorū nec soli hęc faciant s̄ vadāt cū clericis vel alijs q̄bus ep̄s aut p̄byter iusserit s̄ nec ip̄i ep̄i aut p̄byteri soli habeāt accessum vt om̄is tollat̄ suspitio. Accirco et Lucius papa ait. Clericus solus ad femie tabernaculum nō accedat sine maiorū p̄cepto. nec solus p̄byter cū sola femina fabulas misceat. Nec archidyacon⁹ sub p̄textu hūilitatis aut officij frequēter intret domicilia feminarū nec p̄ clericos aut domesticos matronis aliqd̄ mādet secrete. Si agnitū fuerit z ille deponat̄ z illa a liminib⁹

Et Canonicozum

ecclesie arceat. Itaq; q; clerici pmittunt qbusdam cognatis feminis cohabitare intelligendū est dūmō cū p̄sangi-
neis mulierib; illis nō habitent femie q̄b; cohabitare sa-
cerdotes z clerici phibent. Ideo p̄sbyteri atq; canonici
suis matrib; aut p̄sanguineis feminis cohabitantes p̄ui-
deant ne cū illis cōmorent extranee nisi sint vetule alio-
quin recedāt a matrib; seu cognatis. Cū itaq; cohabita-
tio ista tam multipl̄r z districte extet phibita. nullus sa-
cerdos aut clericus q̄uis castus eā admittat nec p̄t tpa-
le emolumentum in ea p̄maneat qd̄ z maxime impleat s̄
aliqui p̄sbyteri aut canonici cohabitēt sibi de quoz ha-
bet p̄iculo formidare ac p̄cauere. Et q̄uis certus esset se
nuncq; posse tentari de femia sibi cohabitante tñ metueret
debet de p̄iculo femine ne illa tentetur ex p̄te ipsius.

Castitas corporis z mundi-
cia cordis decet sacerdotes atq; canonicos. Ar. XIII.

Qertum est neminē posse deo placere aut beatitudi-
nem obtinere sine cordis mūdicia cū dicat saluator
Beati mūdo corde qm̄ ip̄i deum videbūt. Uñ et
Salomon ait. Qui diligit cordis mūdiciā amicū habe-
bit regē: de q̄ dixit Ap̄ls. Regi at̄ seculoz imortali inui-
sibili. Unusquisq; qz fidelū tenet ad castitatē vl' ygina-
lem vel coniugalē vel vidualē seu eam q̄ est abstinentia
ab om̄i illicito p̄cubitu. Porro ministri ecc̄ie ad castita-
tem tenent multiplici rōne. Primo qz in sua p̄secratione
seu p̄motiōe ad ordines sacros ad continentia astringe-
rūt se voto saltē implicite aut equalenter. Quāmodū
em̄ in decreto copiose ostendit non solū ad sacerdotium
p̄mouendi s; inferiores qz sacros ordines suscepturi ca-
stimonia debet vouere z dato q; mō nō voueat castitatē

¶

Vita Sacerdotum

explicite implicite tñ eam pmittūt dum vouent se fm ca-
nones sacros victuros z obseruatuos eosdem votū em-
marie obligat imo magis q̄ iuramentū: put Thomas
in. ij. ij. Joannes Bartholomeus z alij in summis suis
testantur. Atq̄ vt Alexander de Hallis in summa sua.
Bonauentura z ceteri sup quartū sententiaz p̄corditer
scribūt. votū p̄ religionis p̄fessionē z sacroz ordinū susce-
ptionē solēnisat hoc est solēne efficit atq̄ ad sui impletio-
nem z spiritale p̄uersationē fortissime ligat. intm̄ q̄ non
solum impedit matrimoniū p̄trahendū h̄ z dissoluit cō-
tractum. qz in huiuscemodi voto solēni hō nō solū se ob-
ligat ad bona agenda ac vicia fugienda h̄ z p̄missionē
suā quodāmodo implet seipm̄ a secularibz z carnalibus
sequestrando diuinis quoq̄ z spiritalibz se mācipando.
Sacerdotes ḡ z canonici ac ceteri in sacri ordinis susce-
ptione seipos offerūt ac dant deo vt eius fideliter vacēt
obsequio: iō p̄secrati sunt creatori z eius cultibz mācipa-
ti. Corruptio aut̄ z usurpatio rei aliene inuito dño ei⁹
est furtū si cōtingat occulte. rapina p̄o qñ sit palam abu-
sus quoq̄ rei sacre sacrilegiū nūcupat. Similiter furtuz
et rapina rerū deo p̄secratay sacrilegia rite censent. Sa-
cerdotes ḡ z ministri ecclie fornicātes sacrilegi fiūt z fur-
tum p̄mittūt sacrilegiū sacrilegiū z rapinā subtrahendo
seipos cultui creatoris z actibz puritat̄ atq̄ spurcissimis
vicijs ac rebus carnalibz fedis ac fetidis se tradēdo sub-
dendo z vilif seruēdo. Qz si furtū z violatio calic̄ enoz
me est furtū sacrilegiūq̄ horrendū. q̄tomaḡ subtractio
et pollutio rōnalis creature deo p̄secrate oblate ac māci-
pate. Sc̄do castimonia ad ministros ecclie spectat potif-
sime qm̄ vt diuin⁹ Dionysius docet. Infimū ordīs sup̄i-
oris z sup̄mū ordinis inferioris p̄uenientiā hnt adinui-
sem magnā Infimū aut̄ in ordinē totius angelice hierar-

Et Canonicoꝝ

hic est chorus angeloz supremū ho in ordine eccliaſtice hierarchie ſeu militantis ecclie eſt ordo ſacerdotū z clericoꝝ. Hinc ſacerdos Malachie. ij. Angelus nūcupat eum dicit. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiā z legem erquirent de ore eius. qm̄ angelus domini exercitū eſt. Sacerdotes ergo z clerici angelice caſte z pure conuerſari tenent z ꝓtra iuſticiam peccant enormiter. vitam carnalem beſtialē ac ſordidam exercēdo. Tertio qm̄ ipi ſc̄ loco z vice dei ac eius vicarij iccirco deifice nō brutaliter ac turpiter viuere ſunt aſtricti alioq̄n contra charitatem dei peccant grauiffime. Quarto qz precipua dignitate z maiori honore a deo ſunt decorati. ideo debēt deo gratiſſime z ei in puritate ſeruire alſ eſſent deo ꝓꝛſus ingrati. Quinto qm̄ hnt deū placere z ei alios recōciliare atq; imundos mūdare iccirco valde tenent ſe deo placentes caſtos z mundos exhibere. Cum z ſanctus dicat Bern. Ne filijs malis qui nondum reconciliati aliene reconciliationis officiū quaſi gens que iuſticiā fecerit apprehendūt. Nam z Apoſtolus proteſtatur. Qui in carne ſunt. i. carnaliter viuunt deo placere non poſſunt. In eccliaſtica quoq; fert. Ab imundo quid mundabit. Et Aemie. xij. Mundati ſunt ſacerdotes z mundauerūt pplm̄. Sexto qz conficiūt ſumūt z tractant ſancta: imo ſanctū ſanctorū qui ait. Ego ſum panis viuus q̄ de celo deſcendi. Si ergo in lege moyſaica tam ꝓhibitiū fuit imūdis carnalia z inaiata ſacrificia māducare offerre ac tangere q̄ maledicti ſunt z ſcleratiffimi corā deo q̄ corpus z ſanguinē ſaluatoris z vnici filij dei ꝓficiūt contrectant ſumūt z porrigūt alijs z tamē in ſordib; ſuis manent z turpiter ſcandalofe ac impie viuūt. Nōne ꝓ moyſen dñs iuſſit ſacerdotes qui accedunt ad dominū ſanctificentur ne ꝓꝛticiat eos Et item. homo q̄ habuerit macu

Vita Sacerdotum

lam non offerat panē deo. Et rursus. Anima polluta q̄
ederit de hostijs pacificoz p̄bit de pp̄lo suo. **Deniq̄. i.**
Reg. xij. Pontifex legit dixisse ad **David.** Non habeo
panes laycos s̄ tm̄ panē sanctū. si mundi sunt pueri ma-
xime a mulierib; manducēt imo sacerdotes legis tpe sui
officij a legitimis abstinere iubeant vrozib;. Quanta ē
ergo facinorositas impudētia maledictio sacerdotum z
clericoz euāgelice leḡ purissime q̄ sacramēta dignissima
in suis turpitudinib; remanētēs contrectāt. **Nonē** infini-
ta z sup̄gratissima dānatio iminet eis. **Septimo** qm̄ ip-
si sunt oculi in corpe mystico totius ecclie modica at̄ ma-
cula z lesio valde nociua est oculo. **Octauo.** qm̄ ipsi sunt
speculum in q̄d dirigūt layci oculos suos speculum autē
mundū z lucidū esse oportet. **Nono** qz eoz carnalitas ma-
gis redundat in d̄ipotentis iniuriā z p̄emptū z etiā qz
magis scādalisatiua est ppli z maxime ac inestimabilif
nocet eis ita peccantib; excecāt indurat z damnat eos.
Facitq̄ eos deo altissimo z omnib; sc̄is eius ac cunctis
homib; aspernabiles abominabiles odiosos vilissimos
maledictos. **Postremo** fm̄ **Wilhelmū Parisien** aliosq̄
doctoz tales ministri nihil iuris h̄nt in bonis ecclie q̄
deputata sunt membris atq̄ militib; christi. **Et** q̄quid
de patrimonio crucifixi vsurpāt z **sumūt** furtū est z ra-
pina. **Potissime** qz ad restitutiōem tenent vniuersoz q̄
cum turpib; expendūt p̄sonis **Ecce** qualis est vita q̄ cri-
minosa z piculosissima ministroz ecclie lubricoz. **Resi-**
piscant ergo a diaboli laqueis z piculoz suoz imensita-
tem horrescāt alioquin maxime couenit eis q̄d ait sc̄tu-
ra. **Bens** absq̄ cōsilio est z sine prudentia. vtinā saperēt
et intelligerent ac nouissima prouiderent.

De imprudentia z piculo

Et Canonicozum

sacerdotum et canonicorum mulieribus cohabitantiū ex ver-
bis sanctorum. **Articulus. XIII.**

Peccat mortaliter ut asserit Aug. q̄ discrimini se co-
mittit Talis quippe q̄ verā agit prudentiā ad quā
sicut ad charitatē iusticiāq̄ tenemur. Si q̄s iret p̄
pontē in quo vix vnus de centū euaderet lapsum et merse-
onem q̄s nō diceret q̄ ille stultissime ageret et om̄i care-
ret prudentiā tanto se exponēs piculo q̄tomagis reputā-
dus est stultus et intemoratus sacerdos siue canonicus
mulieri s̄m iura prohibete cohabitare p̄sumens cū de cen-
tum sic agentib; vix vnus euadit ruinā. Et si forsan q̄s
euadat actū obscenū nōne pauatissimi culpā turpis ima-
ginationēs p̄raue stimulationis cōsensu illiciti sensualis
amoris effugiūt. Etem mulieri nō consanguinee nec ve-
tule cohabitare. eāq̄ assidue intueri alioq̄ audire p̄side-
rare oportunitatē q̄z h̄re male agendi cū ea ex pte loci ac-
tū et tñ nullo mō p̄tracto circa eā excedere necq̄ carnaliter
affici nec a castitatis p̄posito impediri. sit vtiq̄ supra hō-
minē ac magne p̄tutis et viri in timore dei ac in oi p̄tute
bene fundati et exercitati. Nōne piculosissimū est hōi nō
dum sic exercitato nec stabilitō in grā ac p̄tute cū phibi-
ta muliere morari. Acq̄escat q̄ sacerdos et clericus vncto
expto sapientissimocq̄ Hieronymo exhortati. Hospitio
lum tuū mulierū pedes raro aut nunq̄ terant et tangant
q̄z nō pōt toto ac tuto corde habitare cū deo q̄ feminariū
accessib; vsitat. Feia p̄sciam secū habitatis exurit. Nun-
q̄ deformis disputes muliez. Feminā quā bñ p̄uersan-
te audis mēte spiritalit̄ dilige nō corpali frequētia. Hinc
dist. xxiiij. sacerdotib; clericisq̄ p̄cipit ut p̄sanguineariū
q̄z sibi cohabitantiū familiaritatē detinet incautā. Rur-
sus ut ait Hiero. Acerbiora gehēne tormēta sacerdoti-
bus et clericis fornicantib; reseruant. Et tibi sacerdos q̄

Vita Sacerdotum

eodem ore oscularis filiam veneris quo pauloante sum
psisti filium virginis. **O** impie iuda osculo filium hois tra
dis. Hinc gloriosus Hiero. positus in extremis in pntia
dominici corpis locutus e chro. Ne sumetibus te indigne
certe ad sui reatum z pena te denuo crucifigunt. Heu quid
dicam o dne quonia sacerdotes te hodie comedunt in al
tari quemadmodum voluerunt z pecudum carnes in mensa quam
nocte fruuntur mulierum actu turpissimo z mane te come
dunt celebrando. **U**bi o dne latitas dormis ne an vigi
las. Est tibi obsequium hoc acceptum. est hec oblatio quam
eligis. Ecce mundus sacerdotibus plenus z tamen vix vnus
de centum est bonus. nulla in mundo tam crudelis est be
stia z malus z lasciuus sacerdos. nam corrigi dedignatur
et veritatem audire non patitur. Hinc in psona christi lo
quitur Augustinus. Noli o sacerdos me amplius peccan
do affligere. Plus namque me ledit hoc est amplius displi
cet mihi vulnus tui peccati quam vulnus lateris mei magis
delinquis qui me in celis regnantem fornicando offendis
corpulque meum z sanguinem irreuerenter tractas z plebem me
am pro cuius salute crucifigi dignatus sum scandalizas.
quam qui me in terris ambulante crucifixerunt. Audi sacer
dos exhortante te sanctum Bernhardum. **O** sacerdos os
tuum quotidie receptaculum z quasi sepulchrum christi efficitur
cur vnquam mentis cur lubrica loquitur. cur anima tuaviciose affi
citur **C**ur oculi tui aspiciunt vanitatem quam quotidie in altari ante
se habent christum altissimam veritatem. **C**ur manus tuas exten
dis ad illicita z imunda que tractant prestatissima ac illibera
tissima sacramenta. **C**ur te vino aut ebrietate ingurgitas
qui saluatoris sanguinem potas z spuali refectioe plenius con
sistere debes. Nonne sceleratissimum atque turpissimum est
manus deo dedicatas z sacro chrismate consecratas mu
lierum impudicorum corporibus ac pudendis ingerere z eisdem sa

Et Canonicozum

erosanctū corpus dñi tāgere. **O** q̄ nephariū q̄ temera-
rium est pollutis manib; tractare filium p̄ginis matris
vniogeniti dei patris z sordido ore sumere illū q̄ omnem
transcendit ac supat intellectū. Quis nō erubescat z ex-
palescat vbi prestantissimū seculi p̄ciū. p̄icit in sterquil-
niū. Lubricus nāq; sacerdos om̄i luto est turpior z om̄i
cloaca impurior. Insup sicut ait Hiero. z in decreto ha-
betur. xxxij. q. iij. Tempe quo v̄rozi debitum redditur
de carnibus agni comedere. i. cōmunicare nō licet. Cui⁹
rei causam Thomas z alijs sup quartū sententiarū assi-
gnāt dicētes. **Q**z q̄uis actus ille copule cōiugalis absq;
culpa fieri queat tamē ob voluptatē ei annexā deprimit
et a deuotione impedit mentem. Itaq; si coniugatis z se
absq; pctō cognoscentib; cōicare non licet die quo nocte
mor p̄cedente cognouerūt seinuitē. q̄ indignatissime agūt
sacerdotes qui de nocte fornicari celebrare presumūt in
die. Certe nullus itellectus concipe nulla lingua pōt exp̄-
mere q̄ enormiter peccent hī qui tam turpissimis vicijs
inquinatī celestia atq; plurima ch̄i mysteria audent cō-
ficere sumere z tractare ac sacratissima missē z canonis
verba polluto ore p̄ferre. De talib; igi; loquit̄ christus
iudex sup̄mus p̄ **S**zeephā. Juxta desiderium meuz
corripiam eos. Ecce occurram eis quasi v̄rsa z quasi lee-
na raptis catulis disrumpā interiora eorum. z p̄sumam
eos vt leo. Tunc iuxta psalmistā loquet̄ ad eos i ira sua
et in furore suo p̄turbabit eos. Ponerq; eos vt cibā
ignis in tpe vultus sui in ignem deiciet eos in miserijs
nō subsistent. Sicut p̄ **E**zechielem effat. Ecce complosi
man⁹ meas sup malicias v̄ras. Nunquid sustinebit cor
vestrū aut p̄ualebūt man⁹ v̄re in dieb; vindicte. Et con-
flabo vos z succendā vos in igne furoris z p̄flabimī in
medio ei⁹ sicut p̄flat argentū i medio fornacis z redescā.

Vita Sacerdotum

De quibus etiā p̄ Amos p̄phetā ait Ecce ego stridebo sup̄
per vos sicut stridet plaustrū onustū fenoz leuabūt vos
in cōtis z reliquias v̄ras in ollis feruētibz. Atqz p̄ Da
lachia. Et nūc s̄bū istud ad vos o sacerdotes q̄ pollui
tis nomē meū. Ecce ego p̄iciā sup̄ vos stercus solēnita
tū v̄raz z assumet vos secū hoc ē feda z carnalia opav̄za
q̄ z in festis p̄mittitis ip̄operabo imputaboqz vobz z cū
sceleribz v̄ris in una acherontis ruetis. z sup̄ calidissimo
igne illo sulfureo tāto acrius in eternū v̄remini q̄ro hic
intensiore affectu maioribz voluptate carnalibz inhesistz
quēadmodū in Apocal. locutus sum. Quantū glorifica
uit se z in delictis fuit tantū date illi tormentū z luctum.

Reuelationibz sctē virgi
nis Katherine de Senis ac sctē Brigide vidue. Ar.

Egit in libro de doctrina z reuelationibz .XV.
sctē Katherine de senis qz p̄z om̄ps in visione q̄dā
ad eā locutus sit. Via carnaliū z miserabiliū sacer
dotuz tantā vicioz putredinē a sensualitate eoz accepit
Ego vn̄xi z cōsecraui eos vt in sc̄titate z iusticia seruiāt
mihī z sacra mea m̄strēt credētibz z sc̄is charissima filia
qd̄ mihī r̄tribuāt p̄ b̄n̄ficijs tātis. Ip̄i me q̄tidie p̄sequū
tur in tot z tātis sceleribz vt tua nō possit lingua narrare
Et si oīa illa audires deficeres p̄ merore. Aliqua tñ di
cam tibi vt habeas maiorē p̄passionis z plactus mate
riam. Ip̄i nāqz stare deberēt sup̄ mensam sc̄tissime cruc̄
passionē ch̄zi iugiter meditādo z ibi se nutrire cibo aiāz
laborādo p̄ salute eaz z de illaz p̄fectu spiritali gaudē
do. Ip̄i s̄o intrāt tabernas z ibi iurāt p̄iurāt fabulant
gule deseruiūt: potationibz vacāt z qd̄ sit diuinū officiū
nesciūt z si illō dicāt cor tñ eoz lōge est a me. Pleni sunt

Et Canonicozum

inserrimis vicijis tanq̄ hoies penitus excecati z stant in
verbis z factis lasciuie. publice q̄z z sine verecundia pec
cant. Ipsi em̄ sunt ribaldi z lusoies atq̄ illusoies z post
q̄ pluserunt animā suā ita q̄ p̄inet ad corpus diaboli p̄
ludunt bona ecclie z substantiā quā in p̄tute sanguinis
chzisti suscipiunt ita expendūt q̄ pauperes inde nō adiu
uant nec ecclia habet necessaria fulcimenta. imo cū ipi sint
templū diaboli nō curant de templo meo. sed ornamenta
que facerent in ecclia faciunt in p̄pria domo. imo qd̄ pe
ius est sicut sponsus ornat sponsam suā. sic isti demones
incarnati de bonis ecclie ornāt diabolā. i. amasiam suam
Lunc̄ infelicissimi demones isti videlicet sacerdotes las
cui transeunt ad altare nō curant q̄ eoz diabolā vadat
cū filiis suis ad oblationē cū alijs faciendam. **D**emo
nes z plus q̄ demones vtinā iniquitates vestre essent ma
gis abscondite: qz tūc subditis minus nocerent. **N**ūc p̄o
eis estis causa peccandi. **E**st hec puritas quā req̄ro in sa
cerdote **E**st hec puritas qz de mane surgit cū mente inq̄
nata z corpe subcorrupto ac fetido cū q̄ iacuit cū sua dia
bola. o tabernaculū demonis vbi est bonavigilia noctis
vbi orō p̄tinua z deuota in q̄ noctis spacio disposuisti te
ad celebratiōem. **E**x hac carnalitate venit q̄ turpissimi
sacerdotes nō querūt meū honozē nec p̄rimoz: imo nec
suā salutē nec sibi commissos corripunt seu ex p̄prio z p̄ua
to amore q̄ accessi sunt q̄runt toto corde diuitias frenas
et corpis voluptates q̄ non satiant t̄pales q̄z honozes
et lauta cōiuiua p̄ciosa ornata ac supflua vestimenta. **D**e
his alia multa scripsit ex allocutiōe diuina hec sancta
et innocēs p̄go q̄ alibi introduxi. **P**reterea in libro reue
lationū br̄e Brigide vidue de his ml̄ta legunt vbi iter
cetera chzistus in visione ait ad Brigidam. **N**ōne **D**a
uid dixit **Q**ui edebat panes meos magnificauit sup me

B

Vita Sacerdotum

Supplantationē Sic tibi nunc dico q̄ pditores mei sunt sacerdotes imundi et lubrici qui panē meū comedunt in altari. Paganos et iudeos aspicio et nullū in eis video talibus sacerdotib; deteriozem. Ideo zelo iusticie eis maledico. Maledictū sit om̄e q̄d de terra ad vtilitatē et sustentationē suscipiunt qm̄ tam ingrati sunt deo. Maledictus sit cibus et potus eoz q̄ pascit corpus eoz in abūvermiū et animā ad infernū id est animā tenet in corpe ad eius damnationē. Maledictū sit corpus eoz q̄d resurget in inferno sine fine arsurus. Maledicti sunt anni eoz quib; tam viciose vixerūt. Maledicta sit hora eoz q̄ incipit eis in inferno et nunc; finiet. Maledicti sint oculi eoz quib; viderūt lumen celi. Maledicte sint aures eoz quib; vba mea audierūt nec impleuerūt. Maledictus sit gustus eoz quo gustauerūt dona mea. Maledictus sit tactus eoz q̄ tractauerūt me indigne. Maledictus sit odorat⁹ quo odorati sunt delectabilia sibi et me sup oīa delectabilem neglexerūt. In his maledictis sacerdotib; regnat auaricia acedia impatiētia carnalis voluptas et diligūt mundū nec satiant̄ terrenis. Predicāt vba mea et vident facere bona q̄dam h̄ad honorē et comodū suū non meū. Plura his psilia recitat Bugida sc̄ta que tam t̄mmodo tetigisse sufficiat, qm̄ in opusculo de vita et regimine curatorum ea diffusius allegaui.

Quā vtuosi et diuini tene
antur esse canonici et oēs in sacris ordinib; constituti ex verbis diuini et magni Dionysij Articulus. XVI.

Sacratissimus et theologissimus Dionysius in oī
sinēt diuino officio nō est audendū alijs fieri ducē
nisi s̄m p̄tutē q̄s deiformissimus. i. deo similis.

Et Canonicozum

seu valde similis erret utpote tam virtuosus et sapiens ut
de plenitudine sua alijs possit influere purgādo seu illu-
minādo eosdē. Vñ scrius Tho sup. iij. sūiaz. dist. xxiij.
cōcludit et idē affirmat Albertus. Cū hō in quolibet ordine
sacro constituat. dicit alijs in rebus diuinis. In quolibet ordine
sacro tanquā presumptuosus peccat mortalit̄ ordinē illū ac-
cipiendo indigne hoc ē existēdo in peccō mortali. Similiter
quā iam constitutus ē in aliquo ordine sacro scz sacerdos dya-
conus aut subdyaconus toties peccat mortalit̄ quoties
aliquem actū ordinis sacri indigne exequit̄ utpote nō ex-
istens in charitate et grā. Hoc idē Durāndus in summa
sua. Raymūdus Joānes Bonauentura et alij concordit̄
prestant. Hinc sanctitas vite requirit̄. tam ad susceptio-
nē ordinis sacri quā ad executionē et administrationē ipsius
de necessitate precepti nō de necessitate sacri. His personae
quod in epla ad Demophilū feruētissimus et illuminatissi-
mus Dionysius falsus est. Talis inquit hoc est non
illustratus nec virtuosus presumptuosus ostendit̄ diuini-
tatem indigne exequēs. et quasi putās deū ignorare eque ip-
se nouit suā videlicet indignitatē et vicia et decipere putat
deū quē mendaciter patrē appellat et audet immundas
ipsius infamias. i. deū inhonorare et coram alijs quātum
in ipso est inhonorabile demonstrare nō verec. Non cū
dicat orōnes sup diuina signa. i. sacramēta aut sacra chri-
stiformiter enunciare. Ex quibus verbis precti doctores
concludunt. quod talis sacerdos dyaconus aut subdya-
conus est tanquā blasphemus et dei deceptor seu traditor nū-
cupatur. Cum ergo canonici communiter sint in aliquo or-
dine sacro constat quod deiformes virtuosos et illuminatos esse
tenentur et sua officia exequi timore. Unde et populo
valde exemplares existere obligant et de abundantia sue
virtuositatis ac gratie proximis comunicare.

Vita Sacerdotum

De qualitate canonicorum

ex verbis sancti Bernhardi. Articulus. XVII.

Sanctus et p̄lectus Bern. fratrum amator et zelator boni cōis p̄pugnator eccleie deformationē et ruina ecclesie in suis libris frequēter describit ac lamentatur. Canonicorum q̄z lapsum p̄maximū specialiter deflet ac inter cetera p̄testatur Clericos a singulis generibus hoīm id sibi vsurpare quod delectat. id vero vitare qd̄ grauat. Habēt inquit singula queq̄ genera hominū aliquid laboris et aliqd̄ delectatōis. Sed est aduertere prudentiā clericorum et admirari quēadmodū inter hec nouo artificio discernētes et ea ab inuicem sequestrātes totū quod delectat eligunt et amplectunt qd̄ aut molestum est fugiunt et declinant. Cū militibus nāq̄ frequant supbie fastum amplam familiam nobiles apparatus equorum faleras accipitres aleas ac consimilia. Porro a mulieribus mutuant dependentes a collo rubricatas murū pelles ornatos thalamos balnea et oēm molliciē et glīam vestium. Caue oīno vitātes pōdus lorice atq̄ insomnes noctes in castris incerta q̄z discrimina p̄liorum verecundiā etiā ac disciplinā mulierum et si qd̄ ferus ille habet laboris. Sudāt agricolę putāt et fodiūt vinitores. Et q̄ inter hec ocio torpent derici accedente fructuū tpe iubent sibi horrea innouari et p̄mptuaria eorum replent p̄re illis viuūt tritico bibūt vina impinguant et dilatant adipe frumētis succas herbarū p̄grinū imitant saporē. Negociatores circueūt mare et aridam in labore corporis et piculo vite pituras sibi diuitias p̄gregātes. Dura s̄ hec caueāt ea prudētes n̄ri diuites interim capiāt somnos ne dicā suis lasciuāt stratis. Ceteri demū mechānici multo et magno labore victū sibi ac

Et Canonicozum

Quirunt clerici pro madent delitijs et copijs affluunt ociosi
Eum resurgere ceperint homines unusquisque in ordine suo ubi
putas locabit ista generatio. Si ad milites diuerterint
exsufflabunt eos quam labores et picula secum mitem tolera
uerunt. Sic agricolae sic negociatores et singuli quicunque ho
minum ordines a suis eos finibus deturpabunt utpote qui in
labore hominum non fuerunt. Quid ergo restat nisi at quos omnis
ordo repellit pariter et accusat. cum sortiantur locum ubi nullus
ordo sed sempiternus horror inhabitat. Hinc rursus ostendit
sanctus Bernardus. li. iij. de consideratione. Quod clerici nullius
sint ordinis dicens. Quid sibi vult quod clerici aliud esse et
aliud volunt videri. Nepe habitu milites questu clericos
actu neque exhibent quod nec pugnant ut milites neque ut cle
rici conuersantur et docent. Cuius ordinis sunt cum utriusque
esse cupiunt utriusque deserunt et confundunt. Unusquisque ait apo
stolus in ordine suo resurget. isti in quo. An qui sine ordine
peccauerunt sine ordine peribunt. Aut si summe sapiens deus
veraciter credit a summo usque deorsum nihil inordinatum
relinquere. Vereor eos non alibi ordinandos sed ubi nul
lus estordo sed sempiternus inhabitat horror. Non amici
perfecto sunt sponsi qui assignata ecclesie cultui proprio retine
re ac questui non verentur. Et qui sibi ac alijs tabernacula pre
parare in celo debuerunt domum ad domum agrum agrum
gunt in terra et contra christi doctrinam thesaurisunt sibi in seculo
isto cum tamen natura modicis sit contenta. Ipsi pro in bonis
ecclesie non solum necessaria querunt quam minorum possent obtri
neri piculo verum honorati incedere volunt placere student
hominibus delectari et supbire huicque seculo reformari. Uni
uersos in ecclesiasticis rebus atque ordinibus proprium honorem que
rentes aut diuitias seu corporis voluptatem hoc est quam sua sunt
non quam iesu christi. certissime introducit non charitas sed aliena
a deo cupiditas. Quid istud temeritatis est. imo quid

B 3

Vita Sacerdotum

Infante se ita habere. Ubi timor dei ubi mortis memoria. ubi gehenne formido. et terribilis illa expectatio futuri iudicii. Sponsa clamat ad sponsum celestem. Trahe me post te curremus in odore unguentorum tuorum. Nunc autem trahit sua quaeque voluptas atque odorem turpis lucri sectantes questum estimant pietatem quorum damnatio iusta est.

De districto atque inextinguibili
dissimo dei iudicio clericis imminente ex prophetis gloriosi Bernardi.

Bernardus ait felix Bernardus. **Articulus. XVIII.**
Ule tibi clerice mors in olla mors in tuis delictis quae peccata populi comedis. id est bona ecclesie oblata a populo pro expiandis eorum peccatis. Ecclesiasticos sumptus gratis habere te reputas cantando. pueniunt tibi sed melius tibi esset medicare aut fodere. nisi et iuste in omnibus reuerteris et satisfacias pro benefactorum ac fundatorum peccatis. Procirco sollicitus esto tanquam rationem redditurus dignos pro illis gemis fundere dignos agere proinde fructus. Alioquin tibi non ueris imputanda plebis peccata quae nunc inter delicias reputas et manducas ac quipedis et dissimulas tanquam nihil attinentia tibi. O iudiciorum dei abyssus multa. O terribilis deus in consiliis super filios hominum. Frustra incipiet miserum dicere moribus cadite super nos. et collibus operite nos. Veniet autem tribunal christi. audiet de eos grauis populorum quarela accusatio dura. quorum uixerunt stipendijs nec diluerunt peccata quibus facti sunt duces caeci mediatoresque fraudulentum. Quid tibi insipiens delictis sapiunt. quod diuitie oblectant oculos quibus mercaris tibi tam graue iudicium tam intolerabile et eternum supplicium atque tam dure te obligas rationi uniuersa quippe usque ad quadrantem nouissimum erigent a te. Sed nunc aduertat canonici quod desuper uocatus et doctus a spiritu sancto. Bernardus

Et Canonicozum

Dus scribat fulconi illustri canonico beneficium vni non
plura haberi q̄ z postea fuit ep̄s Burgis ad vigilias va
dis. ad missas choꝝ horis nocturnis z diurnis frequen
tas bñ facis. sic prebēdā ecclie gratis nō accipis. Dignū
est vt q̄ altari deseruit de altari viuat. Quat in quā de
altari nō supbiat. nō luxuriet. nō dīret. non in clericatu dī
ues ex paupe fiat ex ignobili glīosus. Nō sibi de bonis
ecclie ampla palacia habitacula p̄ciosa curiosa depictaq̄
fabricet nec loculos q̄greget nec in vanitate aut supflui
tate bona pauperū dissipet aut dispgat. Non extollar de
facultatibꝫ ecclie sanguineos suos aut nepotes ne filias
suas dixerim nuptiū tradat. Concedit tibi vt si bene de
seruis de altari sustententis non aūt vt inde compares tē
bi aurea frena. sellas depictas. calcarea deargentata. va
ria griseaq̄ pellicia a collo z manibꝫ ornatu purpureo dē
uersificata. Deniq̄ quicquid p̄ter necessarium victum
simplicemq̄ vestitum de altari seu bonis ecclie retines
uum nō est. furtum est. rapina est. sacrilegium est. Heu
quis in exordio statutus canonicoꝝ credidisset ad tantā
eos ruina posse deuolui. Sed cum paulatim deuenie
rit homo ad grauiora ita q̄ impudētia atq̄ frontositas
cor eius obdurant vt non pauent. nō horreat. non cōtre
miscat ea. iā demū desperatio est infelicitas Impius etenī
cū in pfundū venerit vicioꝝ contemnit z diuino se p̄sen
tare vultū nō veret tanq̄ domesticus sine timore intrat
ecclesiam ingreditur choꝝ. genua flectit. osculatur ore
sacrilego. dolose agit sed in conspectu dei vt inueniatur
iniquitas eius ad odiū sic post fornicationes ad adulte
ria z incestus q̄dam labūtur z vtinam non etiā ad igno
minie passionēs. Deniq̄ de his multa silia scripsit san
ctus z qualiter infinita sit clericoz ambitio qui simplici
prebenda erubescant esse contenti. sed semper ad altius

Vita Sacerdotum

Quid aspirant donec tandē in profundo mergant inferno
Nec mirū q̄ in ecclia susceptoq̄ ordine impie cōuersan-
tur qui nec bene neq̄ p̄ christū s̄ vel symoniace aut puer-
sa intentione introierūt querētes in voluptate z ocio in
vanitate z desiderijs pprijs viuere non in sanctitate atq̄
iusticia deo seruire, aut p̄ artam viā salutis incedere, ad
tempale magis q̄ ad spiritale respiciētes. Postremo ze-
latoꝝ dei felix z sc̄tus fateſ Bern. Currūt passim ad or-
dines sacros z reuerenda ipsiſ q̄z angelicis spiritib̄ mi-
nistria sine consideratiōe z reuerentia apprehendūt ho-
mines in q̄b̄ auaricia regnat, ambitio impat, dñatur sup-
bia, sedet iniquitas z p̄ncipat luxuria Sic aspirāt z currūt
ad eccliaſticas dignitates z curas tanq̄ sine curis iā vi-
uere debeāt, cū ad honores z curas p̄uenerint. Non em̄
onus cure annexū p̄pendūt nec quale eis instet iudiciū
intuent̄, q̄bus tāto itolerabilioꝝ appropinquat dānatio:
quāto nunc minus solliciti sunt quā deo tribuūt rōnem
et quāto in maiori securitate z dissolutione iām viuunt.

Qualiter sit orandū can- sandū psallendū ac serutendū altissimo. Ar. XIX.

Quia precipuū exercitiū canonicōꝝ est aut esse de-
bet oronib̄ z laudib̄ dei assidue occupari z horas
cantare, tangendū est breuiter qualiter exorādus z
laudandus sit deus Interea q̄z indefinēter z feruēter de-
um inuocare indigeam⁹. Primo p̄t̄ ex p̄te loci quē imo-
ramur. Habituamus em̄ in sc̄lo isto nequā tanq̄ in gra-
ui exilio valleq̄ lachrymarū z campo atrocissimis cali-
dissimis atq̄ fortissimis hostib̄ obsessio ac pleno in qui-
bus multis z maxie expositi sumus piculis, nec inuisibi-
les inimici n̄ri dormiās vnq̄ sed incessabiliter insidiant̄

Et Canonicozum

aduersanturq; nobis. z expugnare nos moliunt z securi
damnationi eterne inuoluere. Nos vero fragiles sumus
ac debiles ad resistendum. Ideo tam ex parte loci q̄ ex
parte piculozum z laqueoz in quoz medio versamur ex
q̄bus exponimur tam ex pte aduersarioz anime nostre
indigemus ad deum orando confugere z eius auxilium
cofortatione. defensionē affectuosissime implorare. Pre
sertim qm̄ z domesticū hostem ubiq; z semp portamus
nobiscum videlicet pprium corpus qd̄ aggrauat animā
deprimi intellectū ac milia ingerit impedimēta spirita
lis pfectus. Scdo patet q̄ incessanter z feruide oportet
at nos orare ex pte magnitudinis cause quā cum deo ha
bemus pre manib; Hec etem̄ causa est deo debite deser
uire ac p hoc eternā beatitudinē obtinere. qd̄ si neglere
rimus damnationē recipe eternaem. Si ergo p conser
uatione z defensione vite corpalis pntis ac breuis tam
affectuose lachrymose z anxie hoies deprecant. si pro ter
reno bono tam humiliter z instanter deposcūt. q̄ feruen
tissime humilime ac iugiter oportet nos viscera misericordie
dei nostri afflagitare p euasione damnatois ppetue pro
virtute preualēdi tentationib; cunctis: p adeptione eter
ne salutis. p omni dono gratie necessarie ad obtinendū
ac pmerendā beatitudinē tantam. Tertio patet hoc ex
eo q̄ totiens z tam grauitē deū offendimus atq; quoti
die inhonoramus eundē. Hinc Cymacus ait q̄ ex con
sideratione reoz mortis discere possumus qualiter deū
orare debemus. Acpe fures z homicide capti a pncipe
si aliquā spem euadēdi habuerint corā pncipe quē offen
derūt se in terrā psternūt veniā cū oī hūilitatis ac ingen
ti affectu p̄cant emēdationem oīmodā pollicent. z q̄ de
cetero velint pncipi fidelissime vsq; ad mortē seruire p
mittere sunt parī. Et magis nos viciosi ac miseri q̄ inuis

h

Vita Sacerdotum

merabilibus vicibus eternam damnationem meruimus debemus modo preterito inuocare altissimum quod penitentibus spem concessit. veniamque promisit. Preterea qualiter debemus deum orare pensare possumus primum ex parte dei primum ex parte nostri. Ex consideratione namque infinite bonitatis ac amabilitatis dei debemus eum orare cum feruenti et puro amore ipsum super omnia totis precordiis desiderando. Ex consideratione autem infinite maiestatis dignitatis sanctitatis et honorabilitatis dei gloriosi et benedicti debemus cum orare cum omni reuerentia et subiectione atque humilitate. Si enim regibus et principibus seculi huius tam reuerenter subiecte et humiliter loquuntur et supplicat eorum ministri quam magis omnipotentem regem super dignissimo et immenso non nisi cum grandi et summa reuerentia humilitate subiectione loqui supplicare et psallere nos oportet. Porro ex consideratione presentie ac sapientie dei omnia intuentis ipsum inuocare debemus cum diligenti cordis custodia et attentione purissimi sensum attendendo verborum et corde refrenato ab omni distractione inutili. Ex consideratione quoque infinite misericordie ac munificentie dei orare debemus cum omni fiducia. Ex consideratione demum diuine iusticie orare debemus cum metu timore et tremore. Insuper ex consideratione propria transgressionum et culparum orare debemus cum precordiali contritione et humili proprie vilitatis recognitione. Ex consideratione vero proprie indigentie infirmitatis ac penitentis nostre ad omne malum orare debemus indefinenter et suspiriose. sicut ait saluator. Oportet semper orare et non deficere. Ex consideratione autem proprie conditionis ac puritatis orare debemus amozose cum plena humiliatioe tanquam creature pusille maiestatis incircumscripse quam cum filiali fiducia inuocare debemus. Ex eisdem considerationibus pro maxima parte elicitur qualiter psallere et deum laudare debemus utpote attente; reuerenter; distingte; affectuose; io-

Et Canonicoꝝ

tunde: imo z timorate. hūiliter: pure: et custodite. **Hinc** sanctus ait **Bernhardus.** **Doneo** vos dilectissimi pure semper ac strennue quidem vt sicut reuerēter ita z alacriter domino assistatis nō pigri. non somnolenti. nō oscitantes. non parcentes vocibus nō pcedentes verba de midia non integra transilientes. nō fractis z remissis vocibus muliebze quoddā balbade nare sonantes: sed virili vt dignū est sonitu z affectu voces sancti spūs depromentes. pure ꝑo vt nil aliud dum psallitis q̄ quod psallitis cogiteris. **Sed** heu heu in his inueniuntur multi canonici non mediocriter defectuosi quia z nimis cursorie psallunt nec cōuenienter pausant in medio nec disciplina te reuerenter ac timorate stant coram deo. **Sed** potius dissolute incustoditi in visu. incōpositi in morib: proni ad leuitates: ad risus: ad fabulatiōes. q̄ z faciliter se a diuinis absentant. tarde veniūt. z exeunt ante finē. **Et** quomodo possunt ad sensum esse intēti qui tam indistincte atq̄ celerrime proferunt verba sacra. **Utinam** hi attendant quod dictum est. **Maledictus** homo q̄ facit opus dei negligenter. **Et** quod p̄ **Esaiā** dominus dixit z ipse met christus in euangelio allegauit **Populus** hic labijs me honorat cor aut̄ eorum longe est a me. **Quid** responsuri sunt isti iudici summo qui ea que carnis sunt tam exquisite exercent. tanq̄ diuturne talibus immorantur que tarde nimis cantant matutinas. easq̄ sicut z ceteras horas velocissime voluūt. **In** suis aut̄ prandijs. cenis. conuiujs. societatibus. confabulationib. ludis: z iocis multo diutius sedent q̄ natura requirat: necessitas postulet ratio dicter. **Porro** de his que dei sunt z animarū concernunt salutem cito nimis expediunt se omnino peruersa est vita ipsoꝝ. **Ideo** resipiscant nec diuino obsequio z honorificētie creatoris dñi subtrahant debitū tempus:

Vita Sacerdotum

sed principaliora principalius diligentius maturius exequantur. Interea quidam canonici oīno non cantāt quibus in choro stent. s̄ scholarib; z cantorib; id p̄mittunt. Eō s̄uetudo illa videt̄ esse corruptela nō lex. nec ex hūilitate et deuotiōe s̄ magis ab elatione abusu z acidiā p̄cessisse videt̄ cū z olim non solū cathedraliū ecclesiāz canonici s̄ z ipsi presules sancti cū choro psallere soliti fuerint. At tendant hī qd̄ ait Ap̄ls. Qui nō laborat nō manducet. Nōne beneficiū ad officiū ordinat̄. nec ecclesiasticū redditū nisi officiantib; ac laborantib; in diuinis debentur.

Andiscant̄ in diuino obsequio sit p̄mēdabilis z de vitādis in cantu. Ar. XX.

Uemadmodū in summa virtutū z viciōz habetur circa cantū rephensibile est querere vocē nimis blādam ad gloriandū vel oblectandū. Vñ ait Greg. Dū blanda vox querit̄ recta vita deserit. Sicut in cantu reprehensibilis est nimia exaltatio vocis z item inundatio eius Anticipatio quoq; z longa in fine p̄tractio atq; omissio pause in medio maxime aut̄ indistincta z nimis velox prolatio Interea queri potest an discantus seu fractio vocis laudabiliter admittant̄ in deitatis obsequio Quocirca in p̄fata notabili scribit summa. Rephensibilis videt̄ esse in cantu fractio vocis. Vñ in legēda habet̄ scti Sebastiani. Putas ne illū inter christicolos numerandū q̄ tonsorē diligit. comā colit s̄pores q̄rit z vocem frāgit. Fractio vocis signū videt̄ animi fracti. quēadmodū rephensibilis crispatione criniū in hoīb; corrugatio vestitiū in mulierib;. sic z fractio vocis in cantatib;. Et sicut ventus facere solet crispationē in aqua sic ventus vanitatis hanc crispationem fractionemq; vocis facere solet.

Et Canonicoꝝ

Hec in summa prefata. cui attestat q̄ q̄dam q̄ ad tēpus
sic cantare consueuerūt fatentur supbiā z quandā lasciuē
am animi in huiusmodi cātu p̄sistere. Porro si aliquo
mō debeat excusari nō videt̄ excusabilis aut cōmendabē
lis esse nisi p̄ deuotiōe excitāda ordinet̄ ac fiat. Nam q̄
dam ex melodijs ad p̄templationē z deuotionē fortiter
excitant vñ z organa h̄z ecclia. Si v̄o fiat ad oblectādū
auditū z p̄sertim ad cōplacendū p̄ntibus etiā muliercu
lis nō dubiū q̄n rephensibile extet. Cum z sc̄tus dixerit
Aug⁹: Quotiēs me plus delectat cantus q̄ sensus se
id q̄d cantat̄ totiens me penaliter peccare fateor. z tunc
mallem nō audire cantantē. Deniq̄ q̄uis discantus p̄
uocet sp̄caliter quosdā ad deuotionē z p̄templationē ce
lestiū multū tñ reuocare videt̄ ac expedire ab aduertenti
tia sensus etiā p̄rie oꝝonis ei⁹ q̄ audit z orat. Hinc sc̄tus
ait Bern. Parū p̄dest voce sola cātare sine cordis
attentione. Deus em̄ cui nō abscondit̄ q̄cquid illicite p̄
petratur non querit vocis lenitatē s̄ cordis puritatem.

Cōtra excusatōem quorū

dam excusantiū se ab obseruatōe eoz que dicta sunt ad
canonicos p̄tinere: qz honestas ecclesie vt dicit̄ aliud iā
requirit q̄ olim. **Articulus. XXI.**

Recte deprecatus est deum psalmista dicendo. Non
dedines cor meuz in verba malicie ad excusandas
excusationes in peccatis. Hec quippe excusatio in
corrigibiles efficit multos. Non ergo excuset se quispiā
ab obseruantia predictoz dicendo. Non possumus mō
do viuere sicut p̄decessores nostri olim vixerunt id est
esse contenti necessario victu simpliciq̄ vestitu z benefi
ciis vno. Sed propter honestatem ecclesie plurimis in

H 3

Vita Sacerdotum

digemus et hospitalitati nos vacare oportet atque vestiri
refici incedere iuxta decentiam nostri status et gradus ac
ordinis ac tenere familiam. Itaque his atque consiliis excu-
sationibus cavillationibus persuasionibus quibus multi falluntur
seipos est respondendum. Quod utique canonici et omnes in sa-
cris ordinibus constituti vivere debent vestiri nutririve pare-
di cum omni et grandi honestate atque decetia vocatois et sta-
tus sui sicut requirit gradus et ordo statim ac dignitas eo-
rundem. Sed utinam rite et vere propendant quod ad veram pro-
fuerit honestatem ad eorum decentiam et ornatum. Etenim quicquid
strariat virtuti strariat vere et appetibilem honestati. Bo-
num namque honestum secundum philosophos atque theologos ap-
pellat quod propria bonitate et vi allicit appetitum tanquam pro se
appetendum. ut sapientia scientia et virtutes quemadmodum in ex-
ordio libri de anima tangit philosophus. Hinc ait Isidorus. Quod
honestum dicitur quasi status honoris Honor autem debet sapi-
entie et virtuti imo et dignitati quam sapientia ac virtutibus est or-
nanda. Ideo quicquid strariat sapientie ac virtuti inhone-
stum est reputandum nec vere honestum censet. Hinc hone-
stas ministrorum ecclesie sita est in vera et sancta humilitate. in
forti patientia. in mansuetudine. pietate. obedientia. cha-
ritate. In omni castitate. maturitate. sobrietate exempla-
ritate. In ipsa iusticia. misericordia. liberalitate ceterisque
virtutibus donis et gratiis spiritus sancti. In terrenorum contemp-
tu in contemplatione ac desiderio divinorum. Non in super-
fluitate. curiositate. preciositate. mollicie. delectatione vesti-
mentorum. ciborum. potuum. domorum. Non in grandi familia.
abundantia opum multiplicatione utensilium. In his
quoque vera consistit decentia et ornatus. de quo ad Ty-
motheum scribit Apulus. Ut mulieres orent in habitu
ornato. id est humiliter simplici et devoto non curioso: precioso
pompatico. cum sacratissimis princeps dicat apostolorum.

Et Canonicozum

rum. Non in veste preciosa aut margaritis. In hoc ergo consistit canonicozum et sacerdotum honestas ut iuxta christi et sanctorum patrum precepta decreta et canones quersentur quantum eis modo possibile est et sua exemplaritate, maturitate, ac spiritualitate edificent plebem et bonus christi odor existant ac deum glorificent vivendo et serviendo altissimo in omni castitate sobrietate ac diligenti divini officii persolutione in veste humili ac decenti. In charitate pietate ceterisque preceptis virtutibus. Sicque principi domino pontifici magistro institutori ac legislatori suo Jesu christo se conformet, subdat, obediunt. In omni etenim genere ac ordine est unum primum et maximum quod est inferiorum ac secundorum regula ac mensura ita quod quanto plus conformantur et appropinquant illi primo tanto in suo genere ac ordine perfectiora consistunt quantoque plus a primo illo recedunt distat dissilioz ut sunt tanto imperfectiora redduntur. Cum ergo in omni ecclesia et toto populo christiano christus sit primum ac maximum mensura et regula universorum fidelium tanto fideles sunt honestius decentius atque ornatus conversantes quanto plus christum sectantur in quo summa fuit honestas et honestissima vita in preductis virtutibus sita. Per circo in hoc vera consistit ministroz ecclesie et canonicozum honestas ut christi humilitatem charitatem iusticiam exemplaritatem misericordiam sobrietatem mundiciam iuxta sanctorum patrum canones et decreta sequantur non ut delicate quoti die epulentur, sicque ad libidinem excitentur nec ut cultis vestibus induantur, sed pre vulgo tanto sint virtuosiores, humiliores, castiores magisque sobrii quanto in altiori sancti statu gradu ac ordine constituti. Denique experientia docet, quod quidam canonici quibus heu pauci caste et virtuose conversantes multo plus diliguntur honorantur et reputantur a populo quam ceteri. Quam cum pro superfluitas, curiositas preciositas vestium clericis prohibeantur, prout ex dictis supra decimo articulo quo inter ce

Vita Sacerdotum

tera continet. Omnis iactantia et ornatura aliena est ab ordine sacro. eosque episcopos et clericos qui se claris ac fulgidis vestibus ornant emendari oportet. Olim enim omnis vir aut clericus sacro, id est in sacro et sancto ordine constitutus cum mediocri et vili veste versabatur. Postremo prefata christi honestate sancti apostoli sunt secuti deinde sancti episcopi cum clericis suis non solum durante persecutione ecclesie sed et postea diu: immo temporibus sancti Gregorii et postea tempore sancti Bernardi quando ecclesia fuit in statu et gloria multo eminentiori quam modo sancti patres iam notati vehementissime reprehenderunt clericos et ministros ecclesie, de quorum curiositate superfluitate dissolutione auaricia carnalitate, asserentes quod ad simplicem victum ac vestitum et ceteras obseruationes piuosas practicas obligarent. Non ergo excusent se sed quantum eis per nunc extat possibile ad vitam et honestatem veram se donent: prout in exordio tertii decretaliu alijque sanctorum patrum ac summorum pontificum decretis et canonibus continetur atque iubetur.

De piculositate pluralitatis beneficiorum. Articulus. XXII.

Multipliciter iam ostensum est quod casti timorati et sobrii teneant esse canonici et omnes in sacris ordinibus constituti quod licet etiam festus superfluitate et popam mundanam teneant in vestimentis utensilibus habitaculisque vitare, simplici victu et vestitu contenti. Quod si sic agerent non dubium quod mediocri beneficio contenti essent satis prouisi sed quia predicta non seruant immo instar militarium ac diuitum seculi huius abundare volunt in omnibus et multa lauta ac preciosa genera alimentorum, multa mutatoria vestimentorum suppellectilem abundantem provisionem quoque contra incerta picula volunt habere non mirum quod plura satagunt be-

Et Canonicoꝝ

beneficia procurare. Verū q̄ p̄culosa sit ista pluralitas v̄
ri catholici z feruentes p̄fundi z desup illustrati sanctus
Thomas wilhelmus parisiē: actor summe v̄tutis z v̄
tūoz editor libri apum. magn⁹ cantor parisiē. Raymū
dus ac alij q̄dam scripserunt ex quoz scriptis contra plu
ralitatē hanc specialem collegi tractatū q̄ mō a multis
habet. His aut z summa sententiē istoz doctoz cōsistit
in hoc q̄ habentes beneficia plura demptis casibz infra
tangendis p̄uuant deo obsequio suo eccliam sanctam v̄
membrant ac mutilāt p̄uando eam suis suppositis z ni
merum ministroꝝ ip̄ius diminuendo. Pauperes quoq̄
p̄uant suis elemosynis. defunctis suis suffragijs funda
tores suis intentis sp̄ualibusq̄ subsidijs. Et qui contra
consiliū z doctrinā tot solemnū ac sanctorz viroz tam ex
cellentium doctoz sp̄caliter illuminatoꝝ plura beneficia
habent aut cupiūt grandi se cōmittūt discrimini q̄d non
caret mortali pctō. Hinc scribit wilhelmus parisiēnsis
Reuera eccliaſtica stipendia p̄culose habent z non nisi
vere p̄merentibz ea debent. p̄pter q̄d viri timorati cum
timore z tremore p̄cipiūt ea z q̄d residuū eis est a mode
rata z p̄cisa sustentatiōe pauperibz erogāt quoz se patro
cinijs iuuāt z suū supplemt defectū. Hinc quoq̄ sc̄tus p̄
Bern. testat. q̄ clericus p̄ sua necessaria sustentatiōe cōpe
tentia h̄is z tñ plus appetēs sacrilegus ē z enormit̄ pec
cat. Insup vt allegatū est sup̄a, b̄tus Bern. cuidam illu
stri canonico beneficiū vnū habēti sc̄psit. Quicq̄d de bo
nis tue p̄bende vltra necessariū victū simplicēq̄ vestitū
retinueris tibi. tuū nō est: furtū est: rapina est. sacrilegiū
est. q̄d euidentius q̄d terribili⁹ dici valet. Nōne obdura
tus est corde qui ista sanctorz verba nō ponderat nec ve
retur. Et si ita est de b̄nficio vno q̄tis furtis rapinis sa
crilegijs inuoluunt qui vno beneficio competēti nō com

Vita Sacerdotum

centi plura habent aut acquirere molunt. Certe si luxu
prehabita nihil iuris in ecclesiasticis bonis habent qui in
mortalibus iacet peccatis. Hi qui plura beneficia obtinent
nec vno digni videntur: et si dispensationem allegant certum est
quod dominus papa cum superbia: ambitione. auaricia. incontinen-
tia dispensare non queat. nec eius dispensatio in foro conscien-
tioso aut coram deo excusat quoniam non fit ex rationabili causa sed
est ex vera necessitate aut manifesta utilitate quae in possessione
et possessione plurimum beneficiorum nequaquam excusat nec lo-
cum habet extra casus praefatos tangendos. Praeterea de iure
diuino non licet de temporalibus bonis plus affectare aut quaerere
quod expedit anime pro respectu ad spiritualia bona gratiae ac salu-
tis hoc est ad bene agendum ad spiritualiter conuersandum ad
beatitudinem obtinendam. Qui ergo unum habet beneficium
competens quero qua ratione quo fine: qua radice cupit quaerere
aut retinet aliud. quod aut ideo ut in temporalibus plus abundet
quod sibi constat illicitum esse cum iam de vno competentiam ha-
beat vel ut spiritualiter conuersetur atque in charismatibus gratiae
ac virtutum amplius crescat quod dici non valet quam redditur sibi
beneficia puenientes ex pluralitate beneficiorum ingerunt ei inquietu-
dinem sollicitudinemque maiorem et sunt ei occasio sumptuosius
carnaliterque viuendi. Amplius Wilhelmus Parisiensis et
actor summe virtutum ac viciorum multipliciter probat quod plu-
raliter beneficiatus extra casus tangendos ad tot paria ho-
rarum tenet quot beneficia habet. sicque quotidie tot mortalia in-
currit peccata aut quaedam tam multipliciter mortalia quot
quotidie horas omittit. Dicunt quoque praefati doctores ac alij
multi quod quicumque est in mortali peccato toties peccat mortale-
ter quotiens cupit aut acquirere nisi ecclesiastica bona cum
sit eis indignus et illa veris dei ministris sint deputata.
Postremo casus in quibus licet magis quam unam habere ec-
clesiam seu prebendam secundum Raymundum Joannem Bartholo-

Et Canonicozum

meum sunt isti. Primus est dum vna pro simplici victu et vestitu persone non sufficit. Secundus dum vna dependet ex alia. Tertius propter raritatem paucitatem personarū. Quartus si ecclia sit annexa prebende aut dignitati. Quintus si q̄s habeat vnā intitulatā z aliā ex cā iusta cōmendatā ad t̄ps q̄uscq̄ cesset hmōi causa. Pōt at̄ z sextus casus adiūgi vt cū q̄s clericus deseruit cōi bono ecclie in legatiōe q̄diu sic seruit. Interea q̄stum in veritate sufficiat vni canonico p̄ sua p̄petenti sustentatione ac statu decete faciliter p̄t p̄pendi si p̄inducta pensent vide licet q̄s sobrie, caste hūiliter moderate z exēplariter viuere obliget. imo experientia docet q̄s modici redditus sufficiant nōnullis canonicis ac sacerdotib; ita viuētib;. Nō tñ negandū est qn̄ sublimiori p̄sone de pinguiori sit bñficio p̄uidendū. Sed pluralitas bñficioz extra casus p̄fatos tanq̄ piculosissima reprobata atq̄ ab oib; vere iustis ac timoratis fm̄ p̄allegatos doctores vitatur.

Qualiter sacerdotes z canonici debeāt hospitalitatē seruare. Ar. XXIII.

Rursus pluralitatem beneficiorū suorum excusant sacerdotes z canonici quidā presertim plati dicentes. Oportet nos hospitalitatē exhibere honestā immo z p̄ incertis hospitib; preparatū habere. Ut igit̄ qualis sit excusatio z cauillatio ista pateat tangendū est ad qualem hospitalitatem sint obligati. Ad eam vtiq̄ que est vnum de septem operibus misericordie de qua Christus in die iudicij p̄hibet se dicturum Hospes fui z non collegistis me qd̄ in p̄sone membrorū suorū videlicet pauperū dicet z indigentū non in p̄sone diuitū z potentum. Timeāt ḡ canonici z m̄stri ecclie si non susceperint in suo

Vita Sacerdotum

hospitio et pie tractauerint ac repausauerint pauperes et medicos. Quid ad hoc respondebunt qui tales mendicos dedignant penitus hospitare eisque satis aut nimium parcificum panem ac ciborum reliquias largiunt. diuites vero et magnates pinguios et officiatos suscipiunt reuerentem tractant soleniter preciose et laute reficiunt molliterque repausant. Audiant hi et formident atque implere conentur quod christus in euangelio loquitur. Cum facis conuiuium noli vocare cognatos diuites et potentes ne fiat tibi retributio in hac vita sed voca pauperes et debiles cecos et claudos et beatus eris quia non habet retribuere tibi: retribuere enim tibi in resurrectione iustorum. Ecce apta sententia saluberrimaque doctrina. Veruntamen non ita intelligenda sunt ista quam canonici sacerdotes et religiosi licite possint interdum ex pia et rationabili causa hospitalitatem decetem diuitibus potentibus presidentibus et cognatis impendere quod tamen raro et sine excessu ac pompa agendum est intentione sincera ne deroget pauperibus et foras iusticie. Denique sicut iam dictum est sepe, ecclesiastici redditus sunt patrimoniū christi elemosyne pauperum stipendia ministrorum egentium. Idcirco in usus ipsorum sunt conuertenda pro maxima parte. Cum sanctus dicat Hieronymus. Sacrilegium est res pauperum non pauperibus erogare qui denuo prestatatur. Paria sunt peccatoribus maxime diuitibus dare et demonibus immolare. His consonat quod supra ex prophetis allegatum est sancti Bernardi dicentis. Res pauperum non pauperibus dare sacrilegium crimine esse dinoscitur. Patrimonia etenim pauperum sunt facultates ecclesiarum et sacrilega eis crudelitate subripit. quicquid sibi ministri ecclesie ultra simplicem victum accipiunt et vestitum. Propterea rursus gloriosus Hieronymus. auidam sacerdoti seu clerico scribens. Coniua inquit detestare et vita maxime horum qui honoribus tumet. Turpe est autem foras sacerdotis pauperis christi crucifixi licito

Et Canonicozum

res principū z milites excubare. Itēq; Dēs ait q̄ stīpen-
dijs templi z his que conferunt ad vsus ecclie abutūtur
in alijs reb; q̄bus suā expleāt voluptatē siles sunt scribis
ac phariseis z sacerdotib; iudeoz. Enormiter q̄ peccant
qui de bonis ecclie thesaurisunt. hereditaria emūt q̄ suis
relinquat cognatis ne dicā filijs aut filiab; aut vana z se-
culari hospitalitate vtunt̄ aut quasi quotidie celebrāt cō-
uiuia cum carnalib; amicis suis z socijs atq; diuitib; pro-
quib; z p̄parant sumptuose: z vix sine hospitib; talibus
possunt comedere aut inuitati ab his mor̄ acq̄escunt et
epulant̄ cū illis cū tñ hec om̄ia valde sint phibita clericis
dicente sc̄to Isidoro. qd̄ allegat̄ etiā in decreto. Clerici
quiuia publica fugiant puata non tñ pudica s; z sobria
colant. imo cōuiuatio talis om̄i ch̄ziano est piculosa cum
deuotionē extinguat p̄punctionēq; dissipet. imo luxuriā
nutriat. verba inania iocos z risus dissolutionesq; pluri-
mas omissiones operū bonoz stolidas z iniq̄s ac vicio-
sam t̄pis deductionē habeat sibi annexas sicq; tunc e dī
expulso obtenebratus miserrimus hō oīno fit immemor
sue salutis. Ideo sanctus Joannes Chryf. z alij q̄dam
sancti nuncq; acquieuerūt cū inuitantib; manducare nec
quiuia celebrauerūt. Fuge ergo o ch̄risti sacerdos o mi-
nister ecclie piculosa frequētia. lauta cōuiuia z ecclesiasti-
ca bona nō iuste discrete ac pie expēdere. Aduerte z pen-
sa q̄ q̄dam deuotus z magnus locuplesq; platus ex p̄sci-
entie remorsu p̄punctione ac diuina illustratōe differuit.
Diues factus sum vt fierem spiritualiter miser honores
adeptus sum vt p̄derem deū. sequoz curias p̄ncipum in-
tersum magnatū consilijs in his p̄rimoniū ch̄risti dilapē-
do. Quid de hospitalitate dicā. q̄ merito hostilitas pot̄
us q̄ hospitalitas censeret. ch̄z̄s em̄ ei causam nō prestat
sed glorie vane obtentus. Diuitib; quidem in hospitio

Vita Sacerdotum

cum honore et reuerentia susceptis in omni opulentia delitiae apponuntur de patrimonio crucifixi Christus autem semel crucifixus in ligno foris in membris suis pauperibus crucifigitur seu torquetur in luto in quibus aut omnino nudus aut in semycincijs contabescens aut fame et frigore tremens est de his que iterius dantur canibus solacium sue angustie postulat et non est quod moueat super stritione ipsius Ecce hospitalitas hodierna in qua diuites ad gloriam demonum splendide epulantur et Christus qui charitas est contemptu inedia et nuditate afficit. Ego autem oblitus terribilium iudiciorum dei et in memoriam anime mee sedeo tanquam Balthazar in medio conuiuaz vasis dei abutes et patrimonio pauperum in contumeliam Christi. Interim exeunt de domibus hospitum gartiones onusti cibis et ebrii ut de superfluitate eorum ingerat pauperibus cumulationem materia doloris atque tormenti. Sub huius false hospitalitatis preteritu vicecomitibus forrestarijs et ceteris officialibus aut potius officendi hominibus tanquam dominis et magistris omne humanitatis officium exhibet. pponet tamen querela de inofficioso totaque hospitalitatis gratiam ingratitude peruertet nisi architrictinus usque ad nauseam et virriginem capitis cum hospitibus suis bibendi bella persequet. Hec omnia iudicabit cuius iudicia sunt occulta et ideo magis timenda sumptus tam derestabiles et enormes non de proprio labore aut patrimonio fiunt sed de elemosynis pauperum et fidelium de oblationibus et decimis et de tributis egentium animarum de exactionibus et oppressionibus pauperum. Qui in sudore vultus nostri pane nostro vesci debuimus labores miserorum nobis ad delicias usurpamus atque in ebrietate et crapula sudorem bibimus alienum. Ille qui intuetur abyssos et sedet super cherubin iudicabit causas pauperum quoniam stabunt in magna instantia aduersus eos qui se angustiauerunt et eorum stipendia consumpserunt. Ubi est questio

Et Canonicozum

Verbū illū p̄phe. **D**isp̄sit dedit paup̄ib. Porro nos nec diuitib. dare: nec ligna in syluā ferre. nec aquas in mare effundere oportebat. **S**ed q̄ bñ intellexit p̄lat⁹ hec loq̄ns qd sit hospitalitas s̄a q̄ s̄tus ē aut actus s̄tus et ex charitate ac pietate nō ex vanitate aut carnali affectōe est exhibēda et qualif bonis ecclesiasticis sit vtendū. Postremo nō solū hospitalitatē laudabilē s̄ cetera q̄z miscōie opa tā spiritalia q̄z corpalia p̄ posse suo exhibeāt clerici liberaliter charitatiue ac pie atq̄ in p̄mis domib. suis efficaciter sint domesticos suos factis et s̄bis edificādo peccantes charitatiue et strennue corripiendo pie et humiliter discrete et iuste se habendo ad omnes.

An canonici et ministri ecclesie qui de suo p̄monio p̄nt se sustentare licite auertāt in vsus suos bona ecclesie. Articulus. XXIII.

Quemadmodū recitat Augustin⁹ et Thomas al. legat non solum christi sed et sanctorū patrū verba et facta ad imitationē et auctoritatem trahēda sunt. **S**ecurius quoq̄ ac salubrius creditur ac paretur dictis sanctorū per quos locutus est spiritus dei q̄ scholasticorum quorundam qui suo magis q̄ expedit credunt et innituntur ingenio auctoritates sanctorū ad suam reuolūtes opinionē. Quis ergo de p̄posita questione quidā dicant scholastici posse id licite fieri cōsultius tñ credendū et standū est s̄bis Hieronymi et Bernardi. imo et summi pontificis beatic̄ Prosperi. Ait em̄ Damasus papa. **Q**ui bonis parentū sustentari p̄nt. si accipiant quod pauperum est sacrilegium incurrunt. Hieronymus q̄q̄ **C**lericus inquit qui de bonis suis potest sustentari sic acciperit quod pauperū est sacrilegiū p̄fecte cōmittit atq̄

Vita Sacerdotum

per talem abusum iudicium sibi manducat et bibit. Si
eges et accipis das magis quam accipis. si autem non eges et acci-
pis rapis. Afferit etiam beatus Prosper. Non est meum dice-
re quale crimen committant: qui cum de bonis suis iuuare
possint ecclesiam eam suis grauatur expensis. Et rursus no-
tabiliter loquitur sicut et in decreto allegat. Non ut posses-
sores sed ut procuratores sancti viri facultates ecclesie possi-
debant et ideo sciens nihil aliud esse res ecclesie nisi vo-
ta fidelium precum peccatorum et patrimonia pauperum non
eas vendicauerunt in usus suos ut proprias sed ut comenda-
tas pauperibus diuiserunt. hoc est possidendo pretemne-
re non sibi sed alijs possidere nec habendi cupiditate eccle-
sie facultates ambire sed eas pietate subueniendi suscipere.
Quod habet ecclesia cum omnibus nihil habentibus habet com-
mune. Nec aliquid debet eis quod sibi de suis sufficiunt erogare
cum nihil aliud sit habentibus dare quam perdere. Ecce quod ro-
nabiliter sancti viri istud persuadent ac asserunt Sanctus
quoque Bern. ut tactum est sepe affirmat quod res pauperum
non pauperibus dare sacrilegium est quod autem de patrimonio suo
seu proprijs rebus sustentare se valet pauper non reputatur nec
indigens rebus ecclesie. Horum itaque patrum sanctorum sententis sta-
tur securius quam aliorum aliter opinantium aliterque agentium.
Interea si obijciatur predictis quod bona ecclesie sunt ministro-
rum stipendia et faciunt ea sua deo atque ecclesie seruiendo.
Respondendum quod sunt stipendia ministro-
rum indigentium eis si autem non indigent ipsis faciunt ea sua sic ut pauperi-
bus erogent ea non ut in suos usus illa conuertant. Cum
enim temporalia ad spiritualia ordinantur quod temporalibus non indi-
get non habet ea peruertere ad suum profectum in spiritualibus do-
minis sicut quod sanus est medicina non eget. Nec fit ei iniuria
si temporalia illa non accipit ad comoda sua sed premeret spirita-
lia ac diuina charismata incomparabiliter temporalibus dignis

Et Canonicoꝝ

oꝝa. Postremo constat ex introductis quātis se exponā
periculis q̄ ecclesiasticis bñficijs bene p̄uisi eoz se susten
tant redditib; suūq; patrimoniu largiunt suis p̄p̄inquis
etiā q̄uis iuxta suū statū satis habētib;. Nec minus dā
nabiles sunt q̄ vna cū bonis ecclie suū patrimoniu imo
derate carnaliterq; p̄sumūt. Postremo dictis in ist; duo
bus articulis p̄sonat q̄ venerabilis vir mgr̄ Berhardus
Broet affirmat. Nulla bona ecclie sine mortali pctō in
comestationib; diuitū p̄nt p̄sumi: qz sunt deputata paupi
bus: z sunt de p̄rimonio crucifixi z p̄ christi passionē nō
bis acq̄sita atq; de ei⁹ hereditate cū nec de eis dare pos
sumus vtiliter amicis nisi vt indigentib; p̄pter christum

**Qualis esse debeat cano
nicoꝝ prelati puta decanus. Articulus. XXV.**

Hoc vniuersaliter vey est iuxta diuini Dionysij do
cumenta q̄ in om̄i statu gradu z ordine p̄sides de
beat esse tante p̄fectiōis in sua vocatiōe vt de pleni
tudie spiritalis opulētie ac p̄tiositatis sue subditis suis
possit influere eosq; purgare illuminare p̄ficere ad viuē
dum p̄digne iuxta exigentiā vocatiōis ac status ip̄oz. Et
circo in cūctis p̄tutib; exercitijs z obseruatijs p̄tiosis q̄
dictū est ad canonicos p̄tinere oīno exigit decanū sp̄ealr
esse p̄pletū quatinus canonicis suis z om̄ib; sibi comit
sis sit exemplaris z ip̄os idonee exhortet efficaciter diri
gat. publice z seorsum informet delinquētes strennue ac
discrete corripies. z q̄stum fieri p̄t castigās disciplinam
quoq; faciat in choro obseruari z dissolutiōes ac fabula
tiones vitari tam ibi q̄ in tota ecclesia p̄sertim tempo
ribus diuini officij. Nec p̄mittat quenc; suditoꝝ suozū
lasciuū quid ibi proferre nec verba illicita. **Om̄iq; lo**

R

Vita Sacerdotum

eo et tpe etiam et in mensa se prebeat exemplarem et ab illicitis q̄tum valet rep̄mat conuescentes. Inordinataq̄ verba abscedit edificatoria pponendo totis quoq̄ virib̄ studeat et procuret vt diuinū officium integre et distincte deuote ac reuerenter soluat atq̄ in p̄ueniendo ac frequē tando horas canonicas exēplaris esse non negligat. In cunctis pro posse exquirat intendat p̄curet conseruet et augeat cōmune bonū ecclie sue in spiritalib̄ maxime et p̄ sibi cōmissis ozet indefinēter ac feruēde quatenus quod corripiendo et corrigendo obtinere atq̄ implere non valet obtineat vel orando. In vestitu in cibis ac potib̄ seruet modestiā. Ad celebrandū assidue ac libenter conē se iugiter p̄parare. Diligentissime caueat ne p̄ incontine tiam aut diffamiā aut alio mō aliquē scādalizet. Nec solum sit castus et sobrius s̄ et castitatis ac sobrietatis exemplar. Et tanto pre ceteris sit custoditus timoratus ac humilis. quāto p̄ plurib̄ rōnem habet reddere iudici adorando et quo gr̄a indiget ampliore ad quā p̄funda et in gens necessaria extat humilitas quā incessanter amplectetur et coram deo ac hominib̄ decenter ostendat in verbis apparatu incessu vestitu victu et factis. Solent equidem q̄dam elatio ambitio vana gloria auaricia p̄sidentibus insidiari misceri et subintrare nisi sint in timore dei et exercitatione interna bene fundati ac stabiliti. Sicq̄ pro eo q̄ essent humiliores frequēter fiunt elatiores et q̄dam ex humano timore fauore aut viciosa radice fraternitatis ac paterne correptionis implere preceptum omittunt ad q̄d tam ex charitate q̄ ex debito iusticie obligant et p̄prium querūt honore cōmodūq̄ p̄uatū magis q̄ honorificentia dei et aīaz salutē. Ad quē lapsus dū fuerint deuoluti nec suā nec subditoꝝ opant felicitatē s̄ ambitōe et cupiditate p̄cipitant in vicioꝝ voraginem. Hinc et seruis

Et Canonicoꝝ

Bern. in libro de consecratione scribit Eugenio pape. Nō
dñari affectes hō hōi vt nō dñet tui oīs iusticia. Nā nul
lū venenū nullū gladiū magis tibi formido q̄ dñandi li
bidinē. Gl̄n̄ z sc̄t̄s ait Grego. Mens hūana plerūq̄
extollit̄ etiam dum nulla potestate aut p̄latione fulcitur:
q̄to magis in altū se erigit cuz z p̄latio se ei adiungit.
Uerum vnusq̄sq̄ presidēs toriens ad apostasie vicium
labit̄ quoties p̄esse hominib; delectat̄ z quē nūc delectat
p̄esse nō delectabit̄ iudicē ch̄m p̄picere Hanc p̄o insen
satam elationē vincere pōt p̄latus si diuini rigorē iudicij
potissime circa p̄latus atq̄ infernalis acerbitatē supplicij
ac p̄prie vite defectuositates sapiēter z frequēter imo assī
due ac p̄funde intueat̄ ponderet z p̄p̄dat. Sic em̄ dig
nitatem sue p̄lationis reputabit̄ grauissimū onus poti
q̄ eminentiā z honorē z erit sollicitus corā deo verbum
attendens apli. Quia horrendū est incidere in manus
dei viuentis. Aduertet nanq̄ q̄ ineffabiliter sit enorme
atq̄ damnabile ex p̄latura p̄sequi cōmoda z honores. et
debita officij non implere nec digne gerere dei vices.

Contra supbiā edificioꝝ

Sicut Ulricus in sua declarat sum. Ar. XXVI
S̄ma dū ea q̄ sue p̄petētie supsunt clerici thesaurisunt
vel in illicitos vsus expendūt sicut q̄ ditant suos p̄
p̄nquos aut turpib; dant p̄sonis v̄l effundūt pecuniā in
epulis splendidis seu gloriā seculi magnificis sibi sump
tibus comparant histrionibus dando seu amicitiam si
bi potentū ac diuitū compando supfluam quoq̄ cater
uam familie z clientum multiplicando quos p̄ciosis ve
stibus sepe innouāt secū aut magnas seu curiosas z sum
ptuosas edificioꝝum fabricas erigendo atq̄ in p̄similib;

Vita Sacerdotum

sunt prodigi de patrimonio crucifiri Non solū peccant
hoc vicio prodigalitatē sicut quilibet qui abutitur sibi concessis
ad vsum sed multū aggrauant suam culpā quā subtrahunt
res illas his quibus debent. i. pauperibus Et hoc peccatum vocat
secundus Hieronimus rapinā excedentē omnem crudelitatem peccato-
rum. et hoc dicit sacrilegiū esse. Porro Augustinus vocat hoc ho-
micidium dicens. Qui rem a domino pauperibus delegatā suis
vltimo immoderate reseruat tantorum homicidiorum est reus quā-
ti pauperes in locis vbi habitat fame obierint. Isti igitur te-
nentur ad restitutionem omnium talium Sicut hi qui male receperunt
bona ecclesie presertim forariae et alie turpes persone Hec Al-
ricus. Cuius verba in tractatulo contra pluralitatem benefici-
orum diffusius continentur. Denique contra superbiam edificiorum in
summa virtutum et vitiis induit. Circa edificia quinque
sunt reprehensibilia. Primum est multitudo domorum. Iux-
ta illud Esaię. v. Ele qui coniungitis domū ad domū.
Ira peccantes non sequuntur christum dicentē. Filius hominis
non habet vbi caput suum reclinet Secundum est magnitu-
do sumptuositas et delectabilitas. Delectabilitas autem
attenditur circa colores atque picturas. Hinc Hieronimus. xxij
habetur. Ele qui dicit. Edificabo mihi domū latam et
spaciosam et laquearia facit cedrina pingitque synopide
solicitudine quoque et dispersio animi. Hinc beatissimus
Paulus primus heremita a sacratissimo patre Antho-
nio visitatus interrogauit. an christiani adhuc imitarien-
tur ritus gentiliū in edificijs sumptuosiss. et audito quod in-
mo defleuit hanc vanitatem cum christianorum sit dicere. non ha-
bemus hic locum manentem sed futuram inquirimus. Quicquid
ergo canonici et ministri ecclesie in talibus imoderate expo-
nunt crudelissima est rapina et sacrilegiū secundum iam dicta: et
ad restitutionem tenentur que est facienda pauperibus
Et tamen in his multi eorum excedunt nimis enormiter

Et Canonicozum

De quibusdā antiq̄s iuri

bus de pluralitate beneficiorū vitanda sup̄ que nō cadit dispensatio q̄tū ad id qd̄ in eis est de iure naturali.

Per latam z irrōnabilem dispen- Ar. XXVII.
sationem ad magnā ecclia deuenit ruinam. Certū
est qd̄ olim sancti z timorati pontifices summi neq̄
q̄ admiserunt s̄ prohibuerunt pluralitatē beneficiorū
que nūc possum concedit vni. imo sepissime tali q̄ nec con-
uersatione neq̄ scientia dignus est beneficio vno. Itaq̄
Urban⁹ papa instituit om̄ino aliquē in duab⁹ ecclesijs
intitulari nō liceat. s̄ vnusquisq̄ in qua intitulatus est in
ea tm̄ canonicus habeatur. Alia quoq̄ continet decretā
lis. Clericus ab instanti tpe in duab⁹ non cōnumeretur
ecclesijs negociationis em̄ est hoc z turpis lucrī q̄modū
et ab ecclie consuetudie penitus alienū. Vñ z Decretū
Gregorij pape est. Singula eccliaistica iuris bñficia sin-
gulis quibusq̄ psonis q̄mitti iubemus. Hinc ait Bern⁹
Brout Thomas allegat. Vñ⁹ in psona. nō vnus s̄ plu-
res est in beneficijs nō plures in officijs. erit q̄ plures in
supplicijs sicq̄ grauissime peccat. Hinc venerabilis vir
ep̄s suffragane⁹ actor libri ap̄ū. Volo inq̄t vt quicūq̄
hec legerit sciat me anno ab incarnatione dñi Millesimo
ducentesimo tricesimo octauo fuisse Parisius vbi vene-
rabilis Guilhelm⁹ ep̄s Parisien⁹ puocationē fecit in fra-
trū Predicatorū caplo oim magistrorū vbi posita q̄stio-
ne de pluralitate bñficioz solleiti z longa valde disputa-
tione pbatum est. duo bñficia dūmodo vnū valeret q̄n-
decim parisienses libras cū salute nō posse teneri hoc p̄-
fatus ep̄s cū multis doctorib⁹ determinauit. Istō opuscu-
lo p̄tra pluralitatē bñficioz plenius recitauit Hinc Bis

Rs

Vita Sacerdotum

gorius papa nonus interrogatus an de plenitudine potestatis posset sup pluralitate beneficiorum dispensare. Rndit
No possum nisi tantum sup veratione detinentium dispensare
Nullus q de dispensatione seculi facta inani glief. Na dato q id qd est de iure positivo in prohibitione pluralitatis beneficiorum dispensationi aplice sedis subiacet. Id tm qd ibi est de iure naturali ac diuino no subiacet. Est aut ius naturale z diuinum tpalia no pl⁹ appetere pcurare tenere q expediat ad ytuose viuendum seu p respectu ad spirituale bonum ac vera salutem. Hec oia q h breuiter tm tango in libello p pluralitate beneficiorum habent diffuse. Et certe in causa hac magis credendum est pallegatis scis timoratis z famosis doctoribus z omnibus vere religiosis q his q duo aut plura beneficia hnt qstumlibet docti videant aut boni qz i ca sua iudicant male. si qde amor z odiu sbuertit iudiciu.

Exhortatio ad Clericos.

Articulus. XXVIII.

Sanctus z deuotissim⁹ pz Bern. alt. Timeant clerici timeant magistri z plati eccleie q in terris sanctorum quas possident tam iniq gerunt. vt stipendij q sufficere debeant no tenti: supflua qb egent sustentandi erant impie atq sacrilege sibi pcurat retineant z in vsus sue carnalitat^{is} ac vanitatis expendunt duplici iniquitate peccantes qz z aliena diripiunt z sacris seu spiritualibus bonis in suis vanitatibus z turpitudinibus abutunt. Parcite obsecro parcite aiab^{us} vris parcite sanguini q p vobis effusus est. Horrendu caute piculu igne q patus est eternu iam declinate. Fugite de medio babilonis. i. de h sclo nequa z saluate aias vras. Couolate ad vrbes refugij. i. ad claustra se religiosa vt possit de pteritis agere pniam z in p

Et Canonicozum

sentí obtinere grām ac futurā gloriā fiducialiter p̄stolaré
Non vos retardet conscia pctōz: qm̄ vbi abūdauit iniquitas abundare grā p̄sueuit. Nec vos p̄nie austeritas terreat. Neq̄ em̄ p̄digne sunt passiones huius t̄pis ad p̄teritam culpā q̄ remittit nō ad p̄ntem grē p̄solatiōem q̄ imittit. nō ad futurā gloriā q̄ nobis p̄mittit. hec Ber.
Postremo si canonici z in sacris ordinib; p̄stituti introire cenobia pati nō extant satagāt digne deo ambulare z cōuersari s̄m sue exigentiā vocatiōis iuxta formā z institutionē eis in tertio Decretalium p̄mulgatā ac iussam itaq̄ expositam. Considerent vite p̄ntis incertitudinē breuitatem. fallaciā. viciōz detestabilē feditatem. diuine maiestatis p̄ntiam. preciositatem quoq̄ t̄pis eis indulti ne illud infructuose expendant z q̄ metuendū eis instet iudiciū q̄ acerbissimū infernale supplicium. si qd̄ absit carnalem z negligentē duxerint vitam. Quotidie ergo conscientias suas examinent z sua memorentur nouissima atq̄ p̄ artam gradiantē viam salutis bonis ecclesie timorate vtant̄ caste ac sobrie exemplariter z deuote iugiter conuersent̄ quousq̄ cōsummato vite huius curriculo ad beatificā eterne z increate puritatis fruitionem feliciter p̄ducant̄. Ad laudem z gloriā omnipotentis qui est sup̄ omnia deus sublimis z benedictus. Amen.

Dionysius Carthusiensis de vita spiritali scilicet Sacerdotum Canonicozum Clericoz Ministrozūq̄ ecclesie feliciter finitur Imp̄ressus Colonie per Martinum de werdena.

V orat' esto p'as dr. sic stans
E p'as stans p'as dr. mid' senatus
V mb' q' sit p'eno stans in b'at
Q' st' g'nsio sit strophos sit anastroph' in
Est stroph' ambire d' h'ic stroph' en
Est p'anes tracos on' licost' ab h'

VIII 299-304

Ka
10

Isidoro Behamensis
Processus VIII
323 - 330

Est q̄ mbe cūos q̄c r̄p̄on em̄m̄
Estq̄ moro th̄anatos & id̄ r̄sp̄a a th̄e
S̄ ut topos & loen topoḡp̄s̄m̄ p̄bac
Frangit sic top̄os q̄c d̄ic̄as h̄c̄o r̄p̄o
Est p̄nc̄io r̄enoy n̄o c̄ym̄t̄er̄m̄
Sic̄is al̄ter̄ d̄ic̄at̄ d̄ef̄iḡt̄ v̄r̄iḡue
v̄m̄el̄ ex̄m̄de f̄er̄ q̄r̄e cap̄ud
d̄e r̄e m̄ali d̄e r̄e m̄a

Handwritten text on the left edge of the page, partially obscured by the binding.

Handwritten text in the center of the page, possibly a title or description.

Handwritten text in blue ink at the top of the page, possibly a date or reference number.

Handwritten text in blue ink at the bottom of the page.

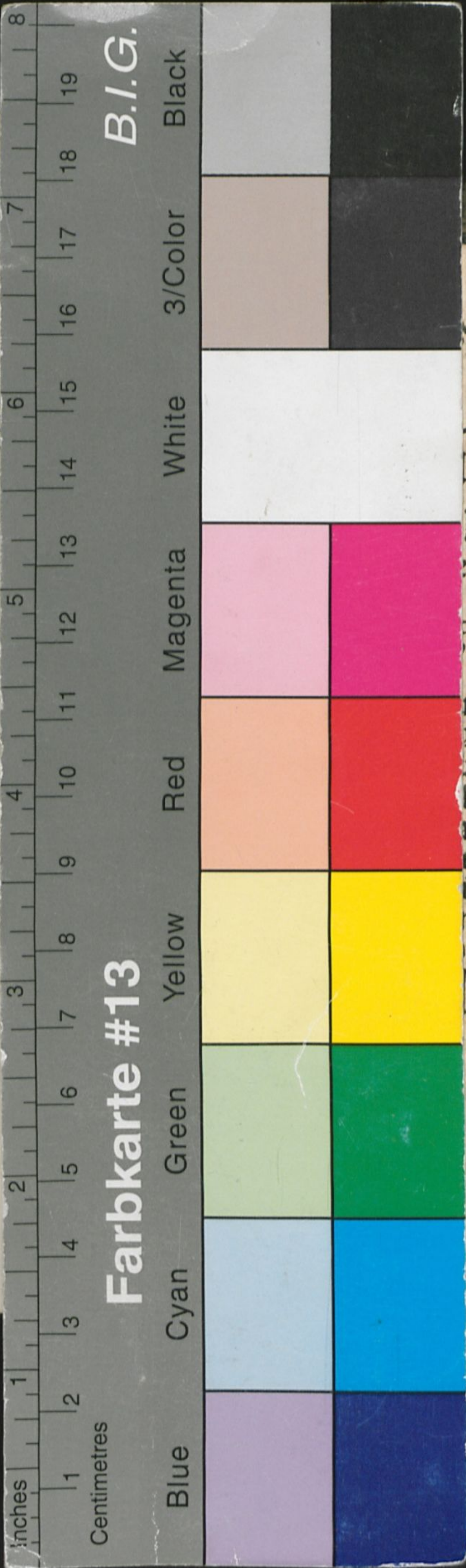
ULB Halle
 003 143 708

3

Ionysius de
vita Sacerdotū
nicorum Clericorū
ecclesie ministratorum.

legito ut intelligas

is est ire ad domū luctus q̄ ad do/
Quoniā subter te sternetur tinea et
um tuum erunt vermes Et ergo le/
lligas.

aridum eternis ignibus dignū quid
s in die illa quando exigetur a te ad
i omne tempus viuēdi qualiter a te
n. Nōne melius est ire ad domū lu/
omum conuiuij.

t infra patebit

